

บทที่ 4

พื้นที่กายภาพสู่การสร้างพื้นที่ทางสังคมของ “ทอมบอย” โรงงาน

เนื้อหาในบทที่ 4 ผู้เขียนจะขอนำเสนอเรื่องราว ว่าด้วยการใช้พื้นที่ในการนำเสนออัตลักษณ์ ทอมบอย ในบริบทต่าง ๆ อันประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในวัยของสังคมนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ที่มีผลต่อการเปิดโอกาสต่อการแสดงอัตลักษณ์ในแบบหญิงรักหญิง อันสัมพันธ์ไปกับการแสดงออกภายใต้พื้นที่ในสังคมโรงงาน ผ่านสถานการณ์ในขณะทำงานระบบการทำงาน

ในที่นี้ผู้เขียนได้นำเสนอภาพเปรียบเทียบระบบการทำงาน และสภาพแวดล้อมภายในโรงงานที่เปรียบเทียบเอาไว้ด้วยกันสองโรงงานซึ่งโรงงานแรก เป็นโรงงานของบริษัทที่ประกอบธุรกิจของประเทศเยอรมนี และโรงงานที่สองเป็นโรงงานที่ประกอบธุรกิจของประเทศญี่ปุ่น โดยที่บริษัททั้งสองแห่งนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งสิ้น ทั้งนี้การนำเสนอการเปรียบเทียบของโรงงานในนิคมทั้งสองโรงงานก็เพื่อความเข้าใจ ต่อการสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับระบบการทำงาน สภาพแวดล้อมของโรงงานและขณะทำงานซึ่งมีบทบาทต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมและการนำเสนออัตลักษณ์ในแบบหญิงรักหญิงที่ต่างกันด้วย

สำหรับหัวข้อที่สอง ผู้เขียนจะนำเสนอเรื่องราวของการใช้พื้นที่ในโรงงานอีกด้านหนึ่ง ผ่านกิจกรรมและชมรมสันทนาการต่าง ๆ ภายในโรงงาน ไม่ว่าจะเป็นชมรมกีฬา กิจกรรมกีฬาประจำปี พื้นที่เหล่านี้จึงถือเป็นพื้นที่หนึ่ง ที่นำเราไปสู่การทำความเข้าใจการดำเนินอัตลักษณ์ที่ปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่สาธารณะภายนอกต่าง ๆ ในระบบโรงงาน อันถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้อัตลักษณ์ทอมบอยแสดงตนออกมาในสังคมแห่งนี้

หัวข้อที่สาม เป็นเรื่องของ การนำเสนออัตลักษณ์และการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ของกลุ่มทอมบอย ผ่านพื้นที่สถานบันเทิงยามค่ำคืน และพื้นที่งานเฉลิมฉลองในงานบุญประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้านหรือกับกลุ่มเพื่อนในโรงงาน อันถือเป็นพื้นที่ของกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องและดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งพื้นที่เหล่านี้อาจช่วยทำความเข้าใจการนำพื้นที่ มาใช้ในการสร้างตำแหน่งแห่งที่ในการดำเนินอัตลักษณ์ของพวกเขาขึ้นมาอย่างไรบ้าง

หัวข้อที่สี่ เป็นส่วนของการนำเสนอพื้นที่ของหอพัก ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งที่สัมพันธ์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ในแบบหญิงรักหญิง ผ่านประเด็นเรื่องสำคัญ 4 เรื่องคือการแสดงบทบาทและการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการใช้ชีวิตคู่ ความเชื่อเรื่องเพศ ค่านิยมเรื่องคู่ และความคาดหวังต่อการใช้ชีวิตคู่ในแบบหญิงรักหญิง พฤติกรรมทางเพศในแบบหญิงรักหญิง และการนิยามในการให้

ความหมายต่อการให้ความหมายการใช้ชีวิตในแบบหญิงรักหญิง ซึ่งได้อธิบายเอาไว้ผ่านกลยุทธ์ในการใช้ชีวิตประจำวันทั้งภายในโรงงานและภายนอกโรงงานที่ต่างมีลักษณะซับซ้อนและแตกต่างกันไป ภายใต้เงื่อนไขของชีวิตทางสังคมของพวกเขาเอง ในแง่พื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรมจึงเป็นอีกพื้นที่ที่ได้รวบรวมเอาไว้ถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนของบุคคลผู้เลือกดำเนินวิถีชีวิตในแบบหญิงรักหญิง ซึ่งได้ใช้ชีวิตและแสดงออกถึงตัวตนทางเพศในฐานะผู้กระทำ และมีระบบการดำเนินชีวิตที่สามารถเลื่อนไหล และปรับเปลี่ยนได้ตามเวลา และพื้นที่

4.1 โรงงานนิคมอุตสาหกรรม: ระบบการทำงานและสภาพแวดล้อมในฐานะพื้นที่ทางสังคมของการดำเนินอัตลักษณ์ของ “ทอมบอย”

หากกล่าวถึงโรงงานภายในนิคมอุตสาหกรรมลำพูนปัจจุบัน ข้อมูลล่าสุดที่ผู้เขียนได้สอบถามข้อมูลจากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือพบว่า จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ประกอบการค้าบริการภายในนิคมอุตสาหกรรมจำนวน 64 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นของผู้ประกอบการที่มีสัญชาติ ญี่ปุ่น ไต้หวัน และฮ่องกงมากที่สุด

สำหรับการลงพื้นที่ในการการศึกษาเรื่องราวและการเก็บข้อมูล เกี่ยวกับการสร้างและการแสดงออกในอัตลักษณ์หญิงรักหญิงของแรงงานหญิงสาวในนิคมอุตสาหกรรม ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจึงอยากนำเสนอเรื่องราวของการสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ทอมบอย และรสนิยมในแบบหญิงรักหญิงของพวกเขา ผ่านการนำเสนอตัวตนของในพื้นที่การทำงานและสภาพแวดล้อมภายในโรงงาน เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่าชีวิตส่วนใหญ่ในแต่ละวันของแรงงานที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมหมดไปกับการทำงานและใช้ชีวิตอยู่ภายในโรงงานที่พวกเขาทำงานอยู่ การแสดงออกและนิยามตัวตนของคนงานหญิงรักหญิงจึงอาจมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการให้ความหมายของตัวตนที่ผูกติดอยู่กับพื้นที่ของการทำงาน ในฐานะอันเป็นพื้นที่อันสำคัญที่มีปัจจัยต่อการเปิดโอกาสเพื่อแสดงตัวตนหรือแม้แต่การเลือกคู่รักด้วยเช่นกัน

การลงพื้นที่เพื่อศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาพื้นที่และสภาพแวดล้อมของบริษัทที่ประกอบธุรกิจอยู่ภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมลำพูนเป็นจำนวน 2 โรงงานซึ่งผลิตและประกอบผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการแบ่งโรงงานที่เป็นของผู้ร่วมทุนสัญชาติเอเชีย 1 โรงงานและเป็นโรงงานของผู้ร่วมทุนสัญชาติยุโรป 1 โรงงานเหตุที่ผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งแยกการลงพื้นที่ทำการศึกษาวิจัยของโรงงานทั้ง 2 แห่งในการศึกษาก็เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบพื้นที่ของโรงงาน ในฐานะของการเป็นตัวแทนต่อการบอกเล่าเรื่องราวของการทำงาน การแสดงออกหรือการใช้อัตลักษณ์ความเป็น ทอมบอย ของพวกเขาผ่านระบบการทำงาน การแสดงออกและ

ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มไม่ว่าจะเป็น เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน หรือคู่รัก ซึ่งอาจมีบริบท และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจลักษณะของการ แสดงออกของอัตลักษณ์ พฤติกรรมและเพศวิถีปฏิบัติอันหลากหลายที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มหญิงรัก หญิงแห่งนี้

ในช่วงเวลาหนึ่งวันของการใช้ชีวิตในการเป็นแรงงาน อยู่ภายในโรงงานนิคม อุตสาหกรรม พวก ทอมบอย ได้ใช้เวลาถึงหนึ่งในสามของชีวิตเป็นอย่างน้อย ทำงานและใช้ชีวิต อยู่ในโรงงาน ฉะนั้นชีวิตในโรงงานจึงนับได้ว่ามีส่วนสำคัญของการดำเนินชีวิตประจำวันที่สร้าง ประสบการณ์อันหลากหลายต่อพวกเขา อีกทั้งพื้นที่การทำงานยังถือเป็นสถานที่สำคัญอันเปิด โอกาสในการพบปะสังสรรค์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน ช่าง ดังนั้นการทำงานจึงเป็น ปัจจัยหนึ่งที่เอื้อให้แสดงออกถึงอัตลักษณ์แบบ ทอมบอย การใช้เซวี่ปัญญาในการแก้ปัญหา หรือ การสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงาน การเลือกคู่ครอง อันจะนำมาซึ่งการแสดงออกถึงภาพลักษณ์ การให้ความหมายต่อตัวตนที่นำมาประยุกต์ใช้ในอัตลักษณ์ความเป็นทอมบอยของพวกเขาก็ แตกต่างหลากหลายและไม่ได้ปรากฏอย่างเป็นหนึ่งเดียว แต่ขณะเดียวกันกลับเป็นอัตลักษณ์ใน แบบ ทอมบอย ที่ถูกสร้างขึ้น และสร้างใหม่ ในบริบทของความสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในระบบ โรงงานที่พวกเขาทำงานอยู่

หากกล่าวถึงเรื่องการรับคนงานเข้ามาทำงานภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ถือได้ว่าเป็นเวลาช้านานแล้วที่โรงงานนิคมอุตสาหกรรมได้พึ่งพาอาศัย และเปิดรับแรงงานสตรี เข้ามาทำงานในโรงงานเป็นจำนวนมากกว่า หากเปรียบเทียบกับ การรับจำนวนพนักงานชายเข้ามา ทำงานในโรงงาน

ในประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายแห่งยังพบว่า นโยบายการสร้าง อุตสาหกรรมในประเทศโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมสิ่งทอ มักนิยมใช้แรงงานผู้หญิงมากกว่า แรงงานผู้ชายหรือในอุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง ซึ่งนิยมใช้แรงงานผู้หญิงเช่นกันได้ก่อให้เกิด กลุ่ม “สาวโรงงาน” อายุน้อยเป็นกลุ่มแรงงานสำคัญ และแรงงานเหล่านี้ยัง “ว่าง่าย” เมื่อ เปรียบเทียบกับแรงงานชาย ทำให้กลุ่ม “สาวโรงงาน” เหล่านี้เป็นพลังผลักดันสำคัญของประเทศ กำลังพัฒนาในยุคเริ่มอุตสาหกรรม(จามะรี, 2547)

แม้อุตสาหกรรมที่ดำเนินกิจการภายในนิคมอุตสาหกรรมลำพูน จะเป็นอุตสาหกรรม ประเภทอิเล็กทรอนิกส์ แต่ด้วยความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม การจ้างแรงงานหญิงที่มีระเบียบวินัย และความเชื่อว่าแรงงานหญิงมักเป็นแรงงานที่ “ว่าง่าย” อีกทั้งยังสามารถทำงานซึ่ง ต้องการความตั้งใจอดทนละเอียดอ่อนเป็นเวลานานได้ดีกว่าแรงงานชาย แรงงานหญิงไทยจึงเป็น กลุ่มเป้าหมายที่นายจ้างต่างชาติในนิคมอุตสาหกรรมแสวงหา เพราะมีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน

ดังกล่าว ภาพที่ปรากฏของโรงงานนิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ เราจึงพบว่าแรงงานส่วนใหญ่ภายในโรงงานมักจะเป็นแรงงานหญิง ซึ่งการเปิดรับพนักงานเข้าทำงานในโรงงานที่เน้นการรับแรงงานหญิงเป็นหลัก อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่ม ทอมบอย ได้มีโอกาสเข้ามาทำงานในโรงงานได้ไม่ยาก หรือด้านหนึ่งก็อาจเป็นช่องทางหนึ่งในการเปิดโอกาสและเอื้อต่อการก่อเกิดรสนิยมในแบบหญิงรักหญิงให้เกิดขึ้น และแสดงตัวออกมาได้ง่ายกว่าการอยู่ในพื้นที่อื่น

การมาทำงานร่วมกันภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม จึงส่งผลให้โรงงานกลายเป็นพื้นที่ทางสังคมในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่สัมพันธ์กับการแสดงออกในอัตลักษณ์ ทอมบอย ในลักษณะที่แตกต่างกันไปตามการปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายโรงงานที่ใช้มาควบคุมแรงงาน หรือแม้แต่ตัวบุคคลในโรงงาน เนื่องจากตัวตนของบุคคลหนึ่ง ๆ มิอาจสามารถที่จะมองอย่างเป็นหนึ่งเดียวได้ หากแต่ตัวตนหรืออัตลักษณ์ของบุคคล กลับเป็นสิ่งที่แตกต่างหลากหลายและเป็นตัวตนที่ขัดแย้งกันเองมากมาย พื้นที่ของโรงงาน พื้นที่ชีวิต พื้นที่ของสังคมกับกลุ่มเพื่อนร่วมงาน จึงเป็นพื้นที่อันหลากหลายที่ซ้อนทับกันอยู่และเปิดโอกาสให้กลุ่ม ทอมบอย ได้นิยามตัวตนและนำเสนอตัวตนที่มีภาพลักษณ์แตกต่างกันออกไปในขณะดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่ของการทำงาน

ในช่วงเวลาการทำงานภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่พนักงานที่ทำงานในโรงงานทุกคนต้องถือเคราฟในกฎเกณฑ์และระเบียบของบริษัทอย่างเคร่งครัด ตั้งแต่การเข้ามาทำงานภายในโรงงานที่ต้องมีการแต่งกายตามชุดเครื่องแบบ (Uniform) ของโรงงานของนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งในแต่ละโรงงานก็จะมีเครื่องแบบและชุดพนักงานที่มีลักษณะหรือสีที่แตกต่างกันไปตามข้อกำหนดในแต่ละโรงงาน เมื่อมาถึงโรงงานพนักงานทุกคนจะต้องตอกบัตรตามเวลาเข้างานที่ทางโรงงานกำหนดซึ่งจะแตกต่างกันไป

ในช่วงเวลาเริ่มงานของโรงงานสัญชาติยุโรป โรงงานแรกคือโรงงาน โย่ง(นามสมมติ)การเริ่มงานปรกติมักจะเป็นช่วงเวลา 8.00 น. เลิกงานในช่วงเวลาประมาณ 17.00 น. ทำงานตั้งแต่วันจันทร์-เสาร์ เวลาทำงานมักจะทำงานเป็นกะวันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง สัปดาห์ละไม่เกิน 48 ชั่วโมง แต่หากช่วงไหนงานเร่งก็จะมีการเพิ่มโอทีวันละไม่เกิน 2 ชั่วโมง ส่วนเวลาเริ่มงานของโรงงานสัญชาติเอเชียโรงงานที่สองคือ โรงงาน ชุ่น(นามสมมติ) การเริ่มงานปรกติมักจะเป็นช่วงเวลา 7.00 น. เลิกงานในช่วงเวลาประมาณ 17.00 น. ทำงานตั้งแต่วันจันทร์-เสาร์ ส่วนหากช่วงไหนเป็นช่วงงานเร่งก็จะมีการเพิ่มโอทีวันละ 2-3 ชั่วโมงต่อวัน บางเดือนก็จะมีวันเพิ่มการทำงานในวันอาทิตย์เข้ามาด้วย

ก่อนเริ่มงานหรือก่อนที่จะเข้าไปปฏิบัติงานภายในโรงงาน พนักงานทุกคนต้องสวมชุดป้องกันไฟฟ้าสถิตย์(Smock)¹ เปลี่ยนรองเท้าเป็นรองเท้านำไฟฟ้า(Esd Shoes)⁷ และสุดท้ายก็คือการสวมใส่ผ้าปิดปาก ปิดจมูก(Face Mask) ใส่สายกร้าวด์(Wrist Strap)⁸ ที่ข้อมือจึงจะสามารถเข้าไปปฏิบัติงานในห้องการผลิตได้(line) หากเปรียบเทียบระบบการทำงานของโรงงาน ยูน และโรงงาน โย่ง แล้วระบบการทำงานของโรงงานทั้งสองโรงงานนั้นดูเหมือนจะมีระบบกฎเกณฑ์ในการทำงานที่ดูแตกต่างกันมาก เห็นได้ชัดเจนจากความเข้มงวดของการควบคุมขณะปฏิบัติงานซึ่งจะพบว่า โรงงาน ยูน จะมีความเข้มงวดมาก ในขณะที่พนักงานเข้าไปปฏิบัติงานในห้องการผลิต โดยแต่ละมุมห้องจะมีกล้องวงจรปิดติดทั่วทุกมุมห้องเพื่อการทำงานของพนักงานขณะทำงาน มีการตัดสัญญาณโทรศัพท์เพื่อป้องกันพนักงานแอบคุยโทรศัพท์ขณะปฏิบัติงาน พนักงานทุกคนต้องทำงานประจำตำแหน่งหรือ Line การผลิตที่ตนเองได้รับมอบหมายเท่านั้น ที่สำคัญต้องทำงานให้ได้ตามยอดสั่งการผลิตในแต่ละวัน ไม่สามารถไปทำงานที่ไม่ใช่แผนกของตนได้ มีการเคร่งครัดในกฎระเบียบและความเรียบร้อย ความสะอาด ทั้งหลังและขณะปฏิบัติงาน โดยในช่วงเวลาการทำงานก็จะมีหัวหน้างานฝ่ายผลิตเดินมาตรวจดูการทำงานอยู่เรื่อย ๆ ลักษณะการทำงานในระบบโรงงาน(Factory system) จึงเป็นการทำงานในลักษณะ Fordism ซึ่งนำเอาระบบการผลิตแบบสายพานการผลิต (Assembly line) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าระบบการผลิตในลักษณะ Line การผลิตตามพนักงานที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมนิยมเรียกกัน ลักษณะการทำงานในโรงงานแบบนี้ จึงเป็นงานในลักษณะนำระบบสายพานมาใช้ในการผลิต โดยให้อุปกรณ์ไหลไปตามสายพานและให้คนงานประกอบชิ้นส่วนงานทีละส่วน การรวมเอาเทคโนโลยีระบบสายพานมาประยุกต์และบริหารจัดการใช้ในการควบคุมเวลาที่ใช้ในสายการผลิตทั้งหมดเพื่อให้ได้ผลผลิตออกมาสูงสุด และเป็นการลดต้นทุนการของผลิตที่ใช้สำหรับผลิตเทคนิควิธีแบบการผลิตที่เน้นเชิงปริมาณ หรือ Mass Production ในอุตสาหกรรมผลิตของระบบ Fordism ที่ประสบความสำเร็จนี้ได้ การเป็นระบบการผลิตอุตสาหกรรมแบบใหม่ โดยระบบนี้มี การผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม

6. Smock หรือชุดใส่คลุมกันไฟฟ้าสถิต คือ ชุดสำหรับใส่คลุม ประกอบไปด้วยชุดคลุมหัว วมวก(Head Cap) ใช้สวมใส่เพื่อเข้าไปปฏิบัติงานในห้องการผลิต(line) ชุด Smock เป็นผ้าที่ทอด้วยใยพิเศษมีคุณสมบัติในการป้องกันไฟฟ้าสถิตที่อาจเกิดขึ้นในร่างกายขณะปฏิบัติงาน หรือเกิดจากผ้าที่สวมใส่

7. รองเท้านำไฟฟ้า(Esd Shoes) คือรองเท้าที่ใช้สวมใส่ขณะปฏิบัติงานภายในโรงงานและห้องการผลิต(line) เป็นรองเท้าที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ ชุด Smock ใช้สวมใส่เพื่อการป้องกันไฟฟ้าสถิตที่อาจเกิดขึ้นในร่างกายขณะปฏิบัติงาน

8. สายกร้าวด์(Wrist Strap) คือสายที่ใส่เพื่อป้องกันไฟฟ้าสถิตย์จากชิ้นงาน(Electrostatic Discharge) หรือการคายประจุไฟฟ้าสถิตจากตัวเราไม่ให้ไปทำลายวงจรการทำงานของชิ้นงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเสียหายได้

ลักษณะนี้ จึงวางอยู่บนพื้นฐานการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า รวดเร็ว มีความทันสมัย (Modernity) มีความเข้มงวดของระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพื่อตอบสนองการบริโภคในลักษณะมวลชน(จักรพงษ์ อินทสร, 2547) พนักงานแต่ละคนจึงมีตำแหน่งในการประกอบชิ้นงานหรือตรวจเช็คงานในพื้นที่ทำงานของตนเองอย่างชัดเจน

ส่วนโรงงาน โย่ง แม้จะเป็นโรงงานที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประเภทอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกับโรงงาน ยูน แต่ในส่วนการทำงานภายในโรงงานกลับมีลักษณะระบบการทำงานที่แตกต่างกับโรงงาน ยูน โดยเฉพาะลักษณะการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของแต่ละแผนกภายในโรงงาน ถึงแม้ก่อนเริ่มงานหรือก่อนที่จะเข้าไปปฏิบัติงานภายในโรงงานพนักงานทุกคนต้องสวมชุดป้องกันไฟฟ้าสถิต มีการเปลี่ยนรองเท้าเป็นรองเท้านำไฟฟ้า ใส่ผ้าปิดปาก ปิดจมูก ใส่สายกราวด์ที่ข้อมือก่อนเข้าไปปฏิบัติงานในห้องการผลิต แต่ขณะเดียวกันเมื่อเข้าไปสู่ระบบการผลิตภายในโรงงานแล้ว โรงงาน โย่ง กลับมีลักษณะการทำงานหรือการจัดระบบการแบ่งงานกันทำของพนักงานที่ทำงานแตกต่างกับบริษัท ยูน กล่าวคือแทนที่จะให้พนักงานแต่ละคนทำอย่างชนิดเดียวเช่นเดิมทุก ๆ วัน โรงงาน โย่ง กลับมีการให้พนักงานแต่ละคนผลิตชิ้นงานหรือผลิตภัณฑ์(product) ที่แต่ละคนสามารถที่จะสลับตำแหน่งการทำงานที่เคลื่อนย้ายไปมาระหว่างแผนก หรือระหว่างห้องการผลิต (line) ได้

ในการทำงานหนึ่งวันพนักงานของที่ทำงานอยู่ในบริษัท โย่ง พนักงานที่ทำงานอยู่ในโรงงานแห่งนี้จึงอาจได้ทำงานที่มีลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายในบางวัน หากช่วงไหนเป็นช่วงเวลาดำเนินการเร่งก็อาจจะได้ทำการผลิตชิ้นงานหรือผลิตภัณฑ์ 2-3 product ต่อหนึ่งวัน พนักงานที่นี่จึงไม่รู้สึกซ้ำซากจำเจกับลักษณะการทำงานเดิม ๆ ทั้งวัน ที่สำคัญพนักงานที่นี่จึงมีความชำนาญและเป็นแรงงานฝีมือที่สามารถทำการผลิตในลักษณะต่าง ๆ ได้หลากหลายหน้าที่ระบบการทำงานในบริษัท โย่ง จึงดูเป็นการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานในลักษณะ Fordism แบบเดิมมาเป็นจะเป็นแบบ Post-Fordism คือ การผลิตจะเป็นแบบมีวิธีการจัดกลุ่มแบบเฉพาะ ไม่ได้เป็นการผลิตโดยมวลชน (Mass Product)และจะมีการใช้แรงงานที่มีความชำนาญในหลาย ๆ ด้านมาใช้ในระบบการผลิต(ธีรทัต ชูคำ, 2551) ทำให้ระบบการทำงานในลักษณะนี้จึงดูเหมือนพัฒนาคุณภาพแรงงานให้มีความชำนาญได้หลากหลายหน้าที่มากกว่า ที่สำคัญความเข้มงวดของการทำงานภายในโรงงาน โย่ง ก็ดูจะมีกฎเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นขณะทำงานได้ง่ายกว่า เช่น ในการทำงานของผลิตภัณฑ์บาง product ก็ไม่จำเป็นต้องสวมถุงมือหรือใส่ผ้าปิดจมูก สามารถข้ามตำแหน่งหรือสลับการทำงานได้หากงานแผนกไหนมีการเร่งผลิตหรือต้องการคนจำนวนมากๆ

พื้นที่การทำงานและระบบการทำงานของโรงงานทั้ง 2 โรงงานที่แตกต่างกัน ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อวิธีการแสดงซึ่งอัตลักษณ์ การปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน คู่รัก หรือการ

เกี่ยวพาราสีกันในขณะที่ทำงานให้มีความแตกต่างกันไป ในแต่ละสภาพแวดล้อมของการทำงานในโรงงานนั้น ๆ ด้วย สังเกตได้จากหากเป็นพื้นที่ของการทำงานในโรงงาน ยูน ที่จะเป็นโรงงานที่เคร่งครัดในกฎระเบียบในระหว่างขณะปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความสะอาด ความตั้งใจในการทำงาน ซึ่งในขณะที่ปฏิบัติงานนั้นสิ่งสำคัญของโรงงานยูนคือ การห้ามข้ามเขตพื้นที่การทำงานที่ไม่ใช่แผนกหรือหน้าที่ของตน แม้แต่การทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่เป็นแผนกเดียวกัน ก็เป็นเรื่องยากที่พนักงานจะมีโอกาสได้พูดคุยกันขณะทำงาน เนื่องจากระบบการใช้คนงานและการเน้นนโยบายพัฒนาฝีมือคนแรงงานให้ได้คุ้มค่าที่สุดในช่วงขณะปฏิบัติงาน ข้อจำกัดของการทำงานในโรงงาน ยูน จึงต้องมีกฎระเบียบควบคุมคนงานที่ดูเคร่งครัดและสอดคล้องกับจำนวนชิ้นงานที่พนักงานต้องทำให้ได้เป้าหมาย (Order) ที่โรงงานกำหนดในแต่ละวัน

กฎระเบียบที่เคร่งครัดต่อการใช้พื้นที่และขณะปฏิบัติงานในโรงงาน ยูน จึงดูเหมือนจะไม่เอื้อต่อการเปิดโอกาสในการแสดงออกเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในพฤติกรรมแบบหญิงรักหญิง กลุ่ม ทอมบอย นิคมอุตสาหกรรมให้ความเห็นเสริมว่า

“พื้นที่ในการทำงานของโรงงาน ยูน นับเป็นพื้นที่ในการเปิดโอกาสน้อยมากต่อการหาคู่ รวมไปถึงข้อจำกัดบางอย่างในการแสดงออกถึงพฤติกรรมหญิงรักหญิง เพราะเวลาทำงานจะต้องแต่งกายอย่างมิดชิดทั้งการใส่หมวก ผ้าปิดจมูก ถุงมือ และชุด Smock อีกทั้งความเคร่งครัดของหัวหน้า line จึงยากมากต่อการจะเดินไปพบปะพูดคุยกับเพื่อนหรือผู้หญิงที่ตนสนใจ”²

พื้นที่และเวลาจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญที่ ทอมบอย ในโรงงานยูน จะใช้เป็นพื้นที่ในการนำเสนอตัวตน การเกี่ยวพาราสี การหาคู่ภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมได้ก็คือ พื้นที่นอกช่วงเวลาปฏิบัติงาน เช่นช่วงเวลา พักเบรกทานข้าวซึ่งจะมี 2 ช่วงเวลาต่อหนึ่งวันครั้งละ 30 นาทีต่อหนึ่งวัน ช่วงเวลาเล็กน้อยขนาดส่งงานข้ามแผนก ช่วงการพักเข้าห้องน้ำ ซึ่งในโรงงาน ยูน ห้องน้ำได้กลับกลายเป็นพื้นที่สำคัญภายในโรงงานที่กลายเป็นสถานที่พิเศษ ที่แฝงเอาไว้ด้วยการให้ความหมายของ ทอมบอย และกลุ่มหญิงสาวโรงงาน ผู้มีรสนิยมในแบบหญิงรักหญิงว่าเป็นสถานที่อันเป็น “พื้นที่พิเศษ” ที่ถูกนำมาปรับใช้ให้กลายเป็นพื้นที่ของผู้มีรสนิยมทางเพศเดียวกันได้สามารถใช้พบปะเจอเจอ พูดคุย สร้างความสนิทสนมและสานสัมพันธ์ ในการสร้างพึงพอใจต่อบุคคลที่ตนสนใจ หรือส่งความหวังใจในแต่ละวันผ่านคำพูด จดหมาย ในช่วงเวลาขณะทำงานให้กับหญิงสาวโรงงานที่ตนกำลังจีบ หรือคบหาดูใจการหาโอกาสในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ มักถูกกระทำการผ่านการชักชวน มองตา สบตา หรือการแสดงออกทางภาษากายระหว่าง

² มาจากการพูดคุยกับกลุ่ม ทอมบอย ที่ทำงานอยู่ในโรงงาน ยูน กลุ่มหนึ่งในแผนกทำงานเดียวกัน

บุคคลมากกว่าการพูดจา โดยพวกเขาจะใช้ภาษากายเหล่านี้เพื่อสื่อสารความรู้สึก หรือการนำเสนอถึงขั้นตอนของการสานสัมพันธ์ การจับ การเกี่ยวพาราสีที่เกิดขึ้นในระหว่างช่วงเวลาของการทำงาน เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ไปถึงขั้นของการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน การใช้พื้นที่ห้องน้ำของกลุ่มหญิงรักหญิงเพื่อประกอบกิจกรรมความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ จึงสะท้อนการแสดงให้เห็นถึงกระบวนการนิยามความหมายของพื้นที่ภายในโรงงานและการแสดงออกของอัตลักษณ์ที่สลับซับซ้อนมากกว่าภาพที่เราเห็น ขณะเดียวกันพื้นที่แห่งนี้ยังสัมพันธ์กับพื้นที่ภายในจิตใจ และกลายเป็นพื้นที่ทางสังคมภายในโรงงาน ที่กลุ่มหญิงรักหญิงประกอบสร้างขึ้นมา เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมให้กับกลุ่มคนได้ใช้สร้างความหมาย อัตลักษณ์และคุณค่าใหม่ให้เกิดขึ้นมาในพื้นที่นั้นอีก ด้านหนึ่งในขณะที่โรงงาน ยุ่น ดูเหมือนจะมีข้อจำกัดและกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากมาย ที่ส่งผลต่อการสร้างเงื่อนไขและสร้างข้อจำกัดบางอย่างต่อการนำเสนออัตลักษณ์ความเป็น ทอมบอย และการแสดงออกซึ่งตัวตน ต่อความสัมพันธ์ในแบบหญิงรักหญิงอย่างเปิดเผยและสะดวกสบายได้ โรงงาน โย่ง ดูเหมือนจะมีระบบการทำงานที่แตกต่างจากโรงงาน ยุ่น ซึ่งในระบบการทำงานที่แตกต่างกันนี้ กลับส่งผลต่อการนำเสนออัตลักษณ์ ทอมบอย หรือการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในแบบหญิงรักหญิงของพื้นที่การทำงานภายในโรงงานแห่งนี้

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะด้วยระบบการทำงานภายในโรงงาน โย่ง ที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ข้างต้นไม่ว่าจะเป็น การทำงานที่มีการให้พนักงานแต่ละคน ผลิตชิ้นงานหรือผลิตภัณฑ์ที่แต่ละคนสามารถที่จะสลับตำแหน่งการทำงานที่เคลื่อนย้ายไปมาระหว่างแผนก หรือระหว่างห้องการผลิตได้ ส่งผลให้พนักงานที่ทำงานในโรงงาน โย่ง สามารถทำการผลิตในลักษณะต่าง ๆ ได้หลากหลายหน้าที่และสามารถสลับพื้นที่ในการทำงานแต่ละวันได้ โดยไม่จำเป็นต้องทำงานประจำในตำแหน่งหน้าที่เดิม หรือทำงานอยู่ในพื้นที่เดิมอย่างเดียวกภายในโรงงานเช่นเดียวกันในทุก ๆ วัน หรือในการทำงานในบางพื้นที่ภายในโรงงานก็ไม่จำเป็นต้องใช้ผ้าปิดปากหรือปิดจมูก

ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเอื้อต่อการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ ทอมบอย ของพวกเขาได้อย่างเต็มที่ในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมหญิงรักหญิง การเกี่ยวพาราสี การเลื้อยหรือสานสัมพันธ์กับหญิงสาวในโรงงานที่ตนชื่นชอบและสนใจกลุ่มทอมบอยโรงงาน โย่ง ได้เล่าถึง ระบบการทำงานอันเปิดโอกาสต่อกิจกรรมการแสดงออกซึ่งตัวตนเหล่านี้ ผ่านคำบอกเล่าถึงวิธีการอันเป็นวัฒนธรรมที่ถูกถ่ายทอดผ่านรุ่นสู่รุ่นว่า

“พื้นที่ในช่วงเวลาการทำงานภายในโรงงานเป็นเวลาสำคัญต่อการได้แสดงออกถึงความภูมิใจต่อการเป็น ทอมบอย อย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็น การแสดงความแมนขณะทำงานในการทำหน้าที่ยกของหนัก การบรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์(packaging) ซึ่งมักเป็นกิจกรรมที่ผู้หญิงปรกติทั่วไปบ่าเบี่ยงที่จำทำ เพราะงานมันเหนื่อยและหนัก มีแต่พวก ทอมบอย อย่างเราเท่านั้นที่สามารถทำได้ดีเก่ง

และชำนาญกว่าไม่บ่นไม่เรื่องมากเหมือนพวกผู้หญิง หัวหน้าในโรงงานจึงมักจะมองตำแหน่งนี้ให้พวกเราทำ”³

ส่วนที่น่าสนใจและดูจะเป็นสิ่งที่กลุ่ม ทอมบอย จะให้ความสำคัญมากกว่าการแสดงออกซึ่งศักยภาพในการทำงานกับตัวตนของกลุ่ม ทอมบอย ก็คือพื้นที่และระบบการทำงานภายในโรงงานของบริษัท โย่ง ที่เอื้อต่อการเปิดโอกาสในการเลือกคู่หรือสานสัมพันธ์กับหญิงสาวในโรงงานที่ตนสนใจ ผ่านพื้นที่และการทำงานในลักษณะต่าง ๆ ย่อมสะท้อนให้เห็นความชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นของระบบโรงงานที่เอื้อและเกี่ยวข้องกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมแบบหญิงรักหญิงดังกล่าวของกลุ่ม ทอมบอย ในโรงงาน โย่ง เล่าสู่กันฟังว่า

“การจะหาคู่ เปลี่ยนแฟน หรือแม้แต่การมีกิ๊กในขณะที่ทำงานภายในโรงงานไม่ใช่เรื่องยากเลย หากสนใจสาวคนไหน ก็ใช้ช่วงเวลาส่งงานหรือแลกเปลี่ยนสลับงานในการผลิต *product* ระหว่างวันพูดคุยทำความรู้จัก บางครั้งการได้สลับตำแหน่งกันทำงานที่อยู่ต่างแผนกของเรา ก็ทำให้เราได้พบเจอกับผู้หญิงมากหน้าหลายตา บางครั้งได้คุยหยอกล้อแซวกันไปมา ก็เกิดอาการชอบพอกันมาจริง ๆ จนคบกันเป็นแฟนไปเลยก็มี”⁴

จากคำบอกเล่าของกลุ่ม ทอมบอย โรงงาน โย่ง จึงสะท้อนได้ดี ถึงลักษณะของระบบงานที่มีการสลับตำแหน่งในการทำงานได้ในแต่ละวัน ของพนักงานฝ่ายผลิตในโรงงานที่ไม่จำเป็น จะต้องทำงานในตำแหน่งเดิม ๆ แต่กลับต้องคอยสลับหมุนเวียนกัน เพื่อคอยช่วยงานของฝ่ายที่มีการเร่งการผลิต ฝ่ายที่มีคนขาด ผลคืออย่างหนึ่งที่กลุ่ม ทอมบอย ในโรงงานนี้ได้รับ และเอื้อต่อการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ในแบบหญิงรักหญิงในโรงงาน ก็คือโอกาสในระหว่างพื้นที่การทำงานในโรงงานที่ได้กลายเป็นสถานที่สำคัญให้พวกเขา ได้ใช้พื้นที่นี้แห่งนี้ในการแสดงพลังความสามารถการทำงานบางอย่างที่ผู้หญิงปกติเกลียดที่จะทำ หรือแม้แต่เรื่องการเลือกคู่ครองในชีวิตที่ในบางครั้ง การสานสัมพันธ์ในแบบหญิงรักหญิงขณะทำงาน ได้นำไปสู่การเลือกคู่ครองในการร่วมวิถีชีวิตในแบบหญิงรักหญิงกับตนกับโลกและสังคมภายนอกด้วย กล่าวโดยสรุปแล้วระบบการทำงานและสภาพแวดล้อมของโรงงานนิคมอุตสาหกรรม นับได้ว่า เป็นพื้นที่ทางสังคมอันสำคัญที่สัมพันธ์กับการดำเนินอัตลักษณ์แบบ “ทอมบอย” ทำให้เรามองเห็นกระบวนการสร้างตัวตนขึ้นในสังคม ที่ปัจจัยของสิ่งแวดล้อมและระบบการทำงานล้วนมีส่วนต่อ

³ จากการพูดคุยกับกลุ่มทอมบอยกลุ่มหนึ่งที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมของบริษัท โย่ง

⁴ มาจากการพูดคุยกับกลุ่มทอมบอยกลุ่มหนึ่งที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมของบริษัท โย่ง

การควบคุมหรือแม้แต่เอื้อต่อการแสดงออกซึ่งตัวตน พฤติกรรม เห็นได้จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระบบการทำงานของโรงงาน ยุ่น และโรงงาน โย่ง ในฐานะอันเป็นพื้นที่สำคัญที่กลุ่มแรงงานหญิงรักหญิงส่วนใหญ่ได้ใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อดำเนินตัวตนของพวกเขาในพื้นที่แห่งนี้ แม้ในโรงงานโรงงานยุ่น จะเป็นโรงงานที่เต็มไปด้วยระเบียบและกฎเกณฑ์อันเคร่งครัดขณะปฏิบัติงานในโรงงาน ทำให้กลุ่ม ทอมบอย ที่ทำงานอยู่ภายในโรงงานแห่งนี้จะมีข้อจำกัดหลาย ๆ ด้านที่นำมาสู่การแสดงตัวตนได้อย่างไม่เต็มที่และมีข้อจำกัด แต่ด้านหนึ่งสิ่งเหล่านี้กลับทำให้พวกเขาเองสร้างยุทธวิธี ในการใช้เวลาบางช่วงของเวลาระหว่างการทำงานช่วงพักเบรก ในพื้นที่ของห้องน้ำหรือโรงอาหาร เพื่อประกอบกิจกรรมในการประกอบสร้างตัวตนในลักษณะต่าง ๆ ผ่านการนัดพบปะเจอเจอ พูดคุย กับกลุ่มเพื่อนที่ทำงานร่วมกัน ไปจนถึงการสร้างความสัมพันธ์ และสานสัมพันธ์ ในการสร้างความพึงพอใจต่อบุคคลที่ตนสนใจ ขณะที่โรงงานโย่ง กลับมีลักษณะของระบบการทำงานที่เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมเหล่านี้ได้อย่างง่ายดาย ในเกือบทุกช่วงเวลาของการทำงานภายในโรงงาน โดยที่พวกเขาไม่จำเป็นต้องหาสถานที่อื่น ๆ ภายในโรงงานมาปรับใช้เช่นเดียวกับพวก ทอมบอย โรงงานยุ่น

ด้านหนึ่งจุดร่วมสำคัญที่ดูจะเหมือนกันของวัฒนธรรมการใช้พื้นที่การทำงาน ที่ถูกนำมาใช้ในการตอบสนองและแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ในแบบหญิงรักหญิงของกลุ่ม ทอมบอย ดูจะเป็นวิธีที่นิยมใช้และปฏิบัติกันมากที่สุดของกลุ่ม ทอมบอย ที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมของโรงงานทั้ง 2 โรงงานก็คือ การใช้วิธีการเขียน “จดหมายก้อม”⁵ ซึ่งเป็นจดหมายที่มีข้อความสั้น ๆ แผ่นเล็ก ๆ ซึ่งมักเป็นกระดาษที่หาได้จากกระดาษเขียนงาน หรือกระดาษรันงาน(Runcard)⁶ ที่พนักงานแต่ละคนจะได้รับแจกในระหว่างวัน ขณะที่ตนปฏิบัติงานอยู่ เพื่อนำมาเขียนความรู้สึกภายในใจของตน ที่อยากจะสื่อให้กับผู้หญิงที่ตนแอบสนใจหรืออยากจีบนั่นเอง ซึ่งภายในจดหมายมักจะมีข้อความถามชื่อ เบอร์โทรศัพท์ หรือการเขียนเนื้อเพลงเพื่อสื่อความในใจที่ตนมีต่อหญิงสาวที่ตนชอบ

⁵ จดหมายก้อม เป็นคำในภาษาเหนือใช้เรียกลักษณะนามของจดหมายชนิดหนึ่ง โดยเอาคำว่าจดหมายมาใช้รวมกับคำว่า “ก้อม” ซึ่งเป็นคำที่ถูกหยิบยืมมาจากภาษาเหนือแปลว่า ท่อนสั้น ๆ เล็ก ๆ พอมารวมกับคำว่าจดหมาย เป็น “จดหมายก้อม” จึงแปลว่าโน้ตที่ใช้ส่งข้อความสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ใจความ (คำไทย-คำถิ่น, 2551)

⁶ Runcard(R/C) เป็นเอกสารที่ใช้เพื่อบันทึกผลผลิตที่พนักงานฝ่ายผลิต ทำการผลิตขณะทำงานภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมเพื่อระบุจำนวนชิ้นงาน และขั้นตอนการทำงานในแต่ละวันว่าทำถึงขั้นไหน จำนวนเท่าไรในแต่ละวัน

“หากวันไหนที่มีงานเข้ามาใน line มาเป็นพิเศษหรือเป็นช่วงเวลาที่ยากต่อการพบปะ เจอะเจอ จดหมายก้อมจึงเป็นวิธีเดียวที่จะสื่อสารกันและกันได้ พวกทอม-คีนึคมจะใช้จดหมาย ก้อมเขียนตอบโต้จิบกันไปมาผ่านการเขียนเพลงบ้าง กลอนบ้าง หรือคำพูดหวาน ๆ ซึ่ง ๆ บ้าง สลับกันไปมาบางวันอารมณ์ดีหน่อย ก็เขียนจดหมายก้อมจิบกันไปมาทุกชั่วโมงเลยก็มี”⁷

การให้ความสำคัญของระบบการเขียน “จดหมายก้อม” ของกลุ่มหญิงรักหญิงใน โรงงานนิคมอุตสาหกรรมจึงเป็นการยืนยันจากคำบอกเล่าจากกลุ่ม ทอมบอย ที่ทำงานในโรงงาน ยุ่นและโรงงานไย่ง ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้พวกเขาสามารถที่จะใช้เป็นพื้นที่ทางจิตใจเล็ก ๆ ในการตอบสนองข้อจำกัดของพื้นที่เชิงกายภาพในโรงงาน ให้พวกเขาสามารถสื่อสารความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด หรือการสานสัมพันธ์กันในชีวิตประจำวันของกลุ่มหญิงรักหญิงในขณะทำงาน

ท้ายที่สุดแล้วถึงแม้กลุ่ม ทอมบอย ทั้ง 2 โรงงานจะมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมหรือ ตัวตนในแบบ ทอมบอย ที่หลากหลายรูปแบบ และมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะ สภาพแวดล้อมและระบบของการทำงานภายในโรงงาน แต่เราก็เห็นได้ว่าภายใต้สภาวะของการ ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่พวกเขาทำงานอยู่ พวกเขาก็สามารถที่จะใช้พื้นที่เหล่านี้มา ตอบสนองความต้องการ และการแสดงออกซึ่งตัวตนในสิ่งที่พวกเขาอยากจะเป็น หรืออยากจะทำ แสดงออกได้โดยการปรับเปลี่ยนพื้นที่บางพื้นที่ภายในโรงงานมาใช้ได้อย่างง่ายดาย จากมุมนี้เราจะ เห็นได้ว่า พื้นที่ของโรงงาน ยังได้กลายเป็นพื้นที่ทางสังคมอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสต่อการแสดงอัต ลักษณ์และสร้างความสัมพันธ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการเปิดรับสมัครงานที่เน้นการรับแรงงาน หญิงวัยรุ่นเข้ามาทำงาน กระแสเรื่องเพศ หรือการเลือกมีเพศวิถีในการรักเพศเดียวกัน จึงกลายเป็น กระแสแฟชั่นสมัยใหม่ที่เน้นเรื่องความเซ่หล่อ เรื่องความโรแมนติกรักใคร่ ที่ต้องเป็นไปตาม ความต้องการ ตามอารมณ์ และความความรู้สึก มากกว่าการยึดติดวัฒนธรรมสังคมประเพณี แบบเดิม สิ่งที่ถูกกล่าวมาข้างต้นจึงสะท้อนได้ว่ากลุ่ม ทอมบอย ที่เป็นแรงงานในโรงงาน สามารถที่ จำนำเอาประสบการณ์และกลยุทธ์ในการดำเนินตัวตนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มาประยุกต์ใช้ด้วยการ สร้างศักยภาพของการใช้พื้นที่อันหลากหลายภายในโรงงาน เพื่อดำเนินตัวตนในสังคมหญิงรัก หญิงและสังคมเพื่อนภายในโรงงาน ในการสร้างความหมายและการยืนยันถึงการมีตัวตนของพวกเขาเองต่อการสร้างและเปิดพื้นที่ทางสังคมเพื่อยืนยันตัวตนดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันได้

สำหรับโรงงานเองก็ได้กลายเป็นปัจจัยและพื้นที่ที่สำคัญ ที่มีส่วนสำคัญต่อการเปิดโอกาส ให้อัตลักษณ์ทอมบอยได้พรั่งพรูอัตลักษณ์ออกมา และสามารถแสดงอัตลักษณ์ที่หลากหลายให้

⁷ มาจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับกลุ่ม ทอมบอย ที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมลำพูนทั้ง 2 แห่งที่ ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ภาคสนาม

ปรากฏต่อขึ้นมาในพื้นที่ของการทำงานมากขึ้นได้ จากจำนวนพนักงานในโรงงานทั้ง 2 โรงงานที่มีพนักงานเข้าทำงานทั้งกะกลางวันและกะกลางคืนรวม 3,000 กว่าคน เราจะพบได้ว่าพื้นที่แห่งนี้ได้รวบรวมประชากรทอมบอยเอาไว้ถึง 40 เปอร์เซนต์ ในสัดส่วนของผู้ชาย 17 เปอร์เซนต์ และผู้หญิงแท้ 43 เปอร์เซนต์ ซึ่งในบางครั้งผู้หญิงในจำนวน 43 เปอร์เซนต์ อาจเป็นทอมบอยประเภทที่ 4 ที่อาจมีการลื่นไหลสลับไปมาระหว่างการเป็นทอมบอยและผู้หญิงแท้ได้เช่นกัน

ในการดำเนินอัตลักษณ์ ทอมบอย ในพื้นที่ของโรงงาน นอกจากเราจะพบว่าการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่เป็นผู้หญิงด้วยกันแล้ว อีกด้านหนึ่งพวกเขายังต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานต่างเพศที่เป็นผู้ชายด้วย จากการสอบถามและสังเกตการณ์ของผู้เขียน ขณะที่ได้มีโอกาสเข้าไปทำงานร่วมกันภายในโรงงาน จะพบว่าภายในกลุ่มเพื่อนร่วมงานที่เป็นผู้หญิงด้วยกัน การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม ทอมบอย นั้นดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติที่ขัดแย้งหรือแตกต่างอย่างไร ในทางกลับกันการเป็น ทอมบอย ในพื้นที่แห่งนี้ได้กลับกลายเป็นที่ต้องการของผู้หญิงภายในโรงงานด้วยซ้ำ ด้วยเหตุของกระแสแฟชั่นหญิงรักหญิงที่กำลังแพร่หลาย หรือคำนิยมเรื่องเพศที่อิสระและเปิดกว้างมากขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ และในส่วนของเรามีปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมงานเพศชายนั้นความสัมพันธ์ในการทำงานและความเป็นเพื่อนจะมีระดับความสนิทสนมใกล้ชิด ค่อนข้างแตกต่างกันไป

ขณะที่ในส่วนของกลุ่มเพื่อนผู้ชาย จะให้เหตุผลต่อมุมมองและการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มทอมบอย ในโรงงานโดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะด้วยกัน โดยพบว่ากลุ่มเพื่อนร่วมงานหรือหัวหน้าชายมีทัศนคติต่อกลุ่ม ทอมบอย อย่างไรขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการแสดงออกของกลุ่มทอมบอยเป็นหลักด้วย ถ้าหากพวก ทอมบอย ไม่เก็ก ไม่ทำตัวกว้างต่อหน้าผู้ชายอย่างพวกเขาเกินไปก็มิได้รู้สึกอะไร ทำงานด้วยกันได้ไม่มีปัญหาและสนุกสนานด้วย จึงไม่แปลกที่บางครั้งขณะการทำงานเราจะพบการหยอกล้อหรือแซวกันมาระหว่างเพื่อน ทอมบอยและกลุ่มผู้ชาย มีการจับต้อง ตบหัว หรือสามารถถึงเนื้อถึงตัวได้ง่ายกว่าการหยอกล้อกับเพื่อนผู้หญิงปรกติด้วยซ้ำไป ทำให้พวกเขาจะมีทัศนคติที่ดีต่อทอมบอยประเภทนี้ แต่ถ้าหากเป็นกลุ่ม ทอมบอย ที่ชอบทำตัวกว้างมาก ๆ กลุ่มผู้ชายก็มักจะมีทัศนคติเชิงลบ และก็จะรู้สึกหมั่นไส้และไม่ชอบจี้น้ำได้ ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับพวกเขาคิดว่ากลุ่มทอมบอยที่มีพฤติกรรมดังกล่าวนี้ไม่น่าคบหาสมาคมด้วย ทั้งนี้ทั้งนั้นจากการสังเกตการณ์ ยังพบว่ามุมมองเหล่านี้มักจะมาจากกลุ่มผู้ชายที่มีลูกมีภรรยาแล้วมากกว่า

ส่วนภายในกลุ่มชายโสดในโรงงานก็จะมองพวกกลุ่ม ทอมบอย ในโรงงานโดยมีข้อแม้เพิ่มขึ้นมาบ้างจากกลุ่มผู้ชายที่มีครอบครัวแล้ว โดยถึงแม้ภายนอกจะเป็นเพื่อนกันได้ไม่มีปัญหาอะไร ทำงานร่วมกันได้ แต่ก็จะมีรู้สึกเล็ก ๆ บ้างในบางครั้งที่เห็นเพื่อน ทอมบอย ของพวกเขามี

ผู้หญิงเข้ามาจับ เข้ามาชอบหรือสนใจมากกว่าจะสนใจผู้ชายแท้ ๆ อย่างคน ทั้งที่ ทอมบอย บาง คนมีคู่รักแล้วผู้หญิงคนอื่นยังคอยตามมายุ่งเกี่ยวหรือตามมาจับ แต่ทั้ง ๆ ที่ตนเป็นผู้ชายโสดกลับ พบว่าหาผู้หญิงให้เข้ามาสนใจได้ยากกว่า ฉะนั้นในบางครั้งจึงมีการอิงกลุ่ม ทอมบอย ในส่วนนี้ อยู่บ้าง และก็ไม่ชอบกลุ่ม ทอมบอย ที่ทำตัวกว้าง คิดว่าตนเองทำงานเก่ง มีผู้หญิงสนใจเยอะและ ไม่ค่อยเป็นมิตรหรืออยากสูงส่งทำงานกับกลุ่มเพื่อนร่วมงานผู้ชายอย่างพวกเขา โดยหากเป็นเช่นนี้ ก็จะเกิดการเขม่นหน้ากันบ้างหรือบางครั้งกลุ่มผู้ชายในโรงงานก็จะถึงอยากจัดตั้งกลุ่มผู้ชายที่ อยากจะกำจัด ทอม ช่อม ดี กันเลยทีเดียว และจากการได้พูดคุยกับกลุ่ม ทอมบอย เองก็เห็นว่า หากพวกเขาเคารพตนเอง เคารพเพื่อนร่วมงานหัวหน้างานอย่างที่ควรจะเป็น ทั้งกลุ่มเพื่อน ร่วมงานส่วนใหญ่จะเห็นว่า การเป็น ทอมบอย กับการทำงานในโรงงานและการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ทุกคนก็สามารถที่จะทำงานอยู่ร่วมกันได้ไม่มีปัญหา ในบางครั้งเรายังจะพบว่า ทอมบอย บาง คนที่ทำงานดี เก่งมีความสามารถ มีพฤติกรรมที่ดี มีอายุการทำงานที่มาก ยังได้รับความไว้วางใจ ให้เลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้างานในฝ่ายการผลิตต่าง ๆ และยังได้รับการเคารพนับถือจากลูกน้อง งานที่เป็นผู้ชายด้วย เช่นหัวหน้างานทอมบอย คนหนึ่งที่ลูกน้องต่างขนานนามกันว่าลุงดันข้าว (นามสมมุติ) ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ว่า

“ในการทำงานกับเพื่อนร่วมงานในนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้มา 20 กว่าปี กับเพื่อน ร่วมงานกับลูกน้อง หรือกับคนใกล้เคียงตัวไม่มีปัญหาเลยหากเรารู้จักวางตัวและเข้าใจพูดจากับเค้า กับ ลูกน้องหรือเพื่อนผู้ชายก็ไม่มีปัญหา เค้ารับเราได้ไม่ว่าจะเป็นผู้ได้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของ เรา ซึ่งมันก็อยู่ที่การวางตัวของเรานั่นแหละเพราะตำแหน่งของเรา ณ วันนี้ก็เป็นถึงหัวหน้าฝ่ายผลิตซึ่ง ต้องควบคุมทั้งลูกน้องผู้หญิง ลูกน้องทอมด้วยกัน หรือแม้แต่ลูกน้องผู้ชายหรือช่างด้วย การวางตัว ของเราก็อาจมีเล่นบ้างแข็งบ้าง เข้าใจเค้าบ้าง รู้จักพูดจาบ้างสลับกันไปในแต่ละสถานการณ์ เพื่อที่จะเอาเค้าอยู่ จนในที่สุดเค้าก็ยอมรับในตัวเราในความสามารถของเราได้”⁸

ในส่วนของทัศนคติเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานผู้ชายจากที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ข้างต้น จึง สามารถที่จะมองเห็นได้ว่าหากพวกทอมบอย ยังอยากมีพื้นที่มีเพื่อปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ใน โรงงานแม้แต่กลุ่มเพื่อนชาย พวกเขาเองก็ต้องพยายามแสดงความเป็นมิตร ไม่เก็บมากเกินไป ทำ ตัวเป็นธรรมชาติ เป็นมิตรกับทุกคน แสดงความสามารถหรือการวางตัวที่ไม่เหลื่อมล้ำพื้นที่ของ เพศอื่น ๆ ในโรงงานมากเกินไป พวกเขาก็จะสามารถใช้ชีวิต ทอมบอย ของพวกเขาไปพร้อม ๆ กับรักษาสังคมของพวกเขาให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสอดคล้องกับสังคมทางเพศอื่น ๆ ภายใน

⁸ มาจากการพูดคุยและสัมภาษณ์กับลุงดันข้าวหัวหน้าฝ่ายผลิตที่เป็น ทอมบอย ซึ่งทำงานอยู่ในโรงงานนิคม อุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง

โรงงานนิคมอุตสาหกรรมได้โดยไม่ต้องกังวล ปฏิบัติการที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายที่เกิดขึ้นจึงเป็นไปเพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่าย ขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างตนและกับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในพื้นที่เดียวกันกับพวกเขาด้วยการปรับเปลี่ยนตัวตนบางขณะของกลุ่ม ทอมบอย ในนิคมอุตสาหกรรมจึงทำให้เราได้เห็นภาพของการ ลื่นไหลของตัวตนและความเป็นเพศในบางขณะ ซึ่งในหลาย ๆ ครั้งเราพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวโรงงานกับอัตลักษณ์ของความเป็น ทอมบอย ทำให้เรามองเห็นกระบวนการสร้าง ปรับเปลี่ยนตัวตน และความเป็นเพศในสังคม ที่มีได้ถูกจำกัดอยู่ในลักษณะเดิมเสมอไป หรือไปเป็นเพียงเพราะตอบสนองความต้องการหรือความปรารถนาทางเพศเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่ท่ามกลางบริบทดังกล่าว กลุ่มทอมบอย ต่างได้นำเพศสถานะมาปรับใช้ต่อสถานการณ์ตรงหน้าที่เกิดโดยการพัฒนาการปรับแต่งตัวตนให้เป็นหญิง และสามารถพัฒนาฝีมือการทำงานเพื่อสภาพแย่ ๆ ต่อเพศของตนกับโรงงาน สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้ผู้คนเหล่านี้ต้องเผชิญหน้าและต่อรองเพื่อเอาตัวรอดภายใต้สถานการณ์ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจอันซับซ้อน

สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความไม่นิ่งของความเป็นเพศ ตัวตนของคน และสถานการณ์รอบข้างที่เกิดขึ้นในสังคม ที่สามารถทำให้เราเข้าใจการต่อรองและการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางสังคมของกลุ่มคนเพื่อความอยู่รอดและการรักษาพื้นที่ในสังคมของพวกเขาให้ดำรงอยู่ต่อไป

4.2 โรงงานนิคมอุตสาหกรรม: ในฐานะพื้นที่กิจกรรมหนึ่งที่เปิดโอกาสให้อัตลักษณ์ “ทอมบอย” แสดงตัวตน

พื้นที่สาธารณะที่สำคัญอีกพื้นที่หนึ่งคือโรงงานนิคมอุตสาหกรรม ที่มีส่วนต่อการสะท้อนการใช้อัตลักษณ์และพื้นที่ เพื่อแสดงการเข้ามาใช้ชีวิตและนำเสนอตัวตน หรือผลักดันความเป็นอัตลักษณ์ความเป็นทอมบอยในลักษณะต่าง ๆ ให้ปรากฏออกมาสู่สังคมภายนอก ด้านหนึ่งการพิจารณาผ่านพื้นที่กิจกรรมและชมรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงงาน ย่อมเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำเราไปสู่การแจ้งให้เห็นถึงพื้นที่อื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมของโรงงาน ที่สัมพันธ์กับโลกของวิถีชีวิตตัวตน กลุ่มเพื่อน คู่รัก

ความสัมพันธ์ของพื้นที่กิจกรรมกีฬาสีประจำปี หรือชมรมต่าง ๆ ในโรงงานไม่ว่าจะเป็นชมรมฟุตบอล ตะกร้อ บาสเกตบอล ชมรมถ่ายภาพ ชมรมตกลา จึงเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้อัตลักษณ์ทอมบอยได้แสดงตัวตนออกมา การนำพื้นที่กิจกรรมเหล่านี้มาใช้สร้างที่ทางจึงนำไปสู่การสถาปนาความเป็นทอมบอย ที่นอกเหนือจากความเป็นคนงาน ลูกน้อง มาสู่กระบวนการปรับตัว แสดงตัวตนและสร้างพื้นที่ความเป็นทอมบอย ที่เกิดจากการผสมผสาน

ระหว่างประสบการณ์รอบข้างในชีวิตและการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และดำรงอยู่ต่อไปในพื้นที่แห่งนี้

กิจกรรมกีฬาเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่ทำให้กลุ่มเพื่อน ทอมบอย รวมตัวกันในลักษณะของการทำกิจกรรมกลุ่มอย่างชัดเจน กล่าวคือ พวกเขาจะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเล่นกีฬาในทุก ๆ วันหลังเลิกงานเพื่อซ้อมแข่งขันกันกีฬากลุ่ม ทอมบอย ทั้งหลายมักยินดีรับมอบหมายหน้าที่ในการแข่งขันกีฬาที่ได้แก่ฟุตบอลหญิง เซร์บอด บาสเก็ตบอล ฉะนั้นช่วงของการแข่งขันกีฬาภายในโรงงาน จึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ทำให้เราได้เห็นภาพของการรวมกลุ่มกันของพวกเขา อย่างเป็นทางการ ช่วงเวลาดังกล่าวจึงสะท้อนถึง อิทธิพลของระบบกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ ทอมบอย ในพื้นที่แห่งนี้

นอกจากนั้นกิจกรรมกีฬาประจำปีภายในโรงงานยังก่อให้เกิดการเกิดขึ้นของชมรมกีฬาต่าง ๆ ที่อาจมีการนัดแข่งนอกรอบกันนาน ๆ ครั้งเพื่อเป็นการอุ่นเครื่องก่อนจะมีการแข่งขันกีฬาจริงจัง ๆ ในช่วงปลายปีของทุก ๆ ปีด้วย ซึ่งกีฬาชนิดหนึ่งที่กลุ่มคนงานทอมบอยในโรงงานนิคมที่จะสังกัดในชมรมและรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อนทอมบอยด้วยกันนั้นมักจะเป็นชมรมเป็น ชมรมฟุตบอล ตะกร้อ บาสเกตบอล ซึ่งกีฬาประเภทหนึ่งซึ่งดูจะเป็นที่นิยมของกลุ่ม ทอมบอย ในนิคมอุตสาหกรรมเมื่อถึงฤดูกาลของการแข่งขันกีฬาก็คือ การแข่งขันฟุตบอล ซึ่งนับเป็นกีฬาอดฮิดและเป็นที่นิยมของพนักงานหญิงในโรงงานเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากในทุกครั้งที่มีการแข่งขันผู้ชมทั้งชายหญิงภายในโรงงานจะเข้ามาดู มาชม การแข่งขันกีฬาประเภทนี้กันอย่างล้นหลาม เต็มสองข้างสนามเลยไม่แพ้เสียงเชียร์ของการเชียร์ฟุตบอลชายปกติทั่ว ๆ ไปตามที่เราได้เคยพบเห็นเลยทีเดียว

กีฬาฟุตบอล จึงเป็นกีฬาที่เปิดโอกาสให้พวกเขาได้แสดงศักยภาพและตัวตนความเป็นทอมบอย อีกด้านหนึ่งของพวกเขาให้ปรากฏสู่สายตาคนในโรงงาน หัวหน้า หรือเจ้าของโรงงาน ฉะนั้นการได้มาซึ่งชัยชนะในการแข่งขัน จึงเป็นส่วนสำคัญต่อการเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของคนในโรงงาน หรือหญิงสาวให้หันมาสนใจพวกเขาได้ ในบางครั้งก็กลายเป็น ทอมบอย ที่มีแฟนคลับให้สาว ๆ ในโรงงานได้ติดตามเลยทีเดียว นัยยะหนึ่งอาจเป็นเพราะโดยปกติแล้วพื้นที่ของกีฬาฟุตบอลมักเป็นกีฬาในพื้นที่ของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง การที่กลุ่มเพื่อน ทอมบอย เหล่านี้ก้าวเข้ามาสู่การแข่งขันกีฬาฟุตบอลในโรงงาน การใช้กรับลูก เลี้ยงลูก แตะลูกโทษ โหม่งลูกฟุตบอล ทำทางการเล่นฟุตบอลที่ไม่แพ้พวกผู้ชายของพวกเขา จึงอาจสะท้อนนัยยะของการแสดงบทบาทและตัวตน ทอมบอย ที่แสดงถึงด้านหนึ่งของความแข็งแกร่งเฉกเช่นชาย การสะท้อนว่าพวกเขาเองก็สามารถเล่นกีฬาได้เก่งกว่า หรือทำอะไรหลาย ๆ อย่างได้เก่งเช่นเดียวกับผู้ชาย

พื้นที่ของการเล่นกีฬาฟุตบอลในกีฬาโรงเรียน จึงอาจกลับกลายเป็นพื้นที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้กลุ่ม ทอมบอย ได้แสดงออกในตัวตน ทอมบอย ที่พวกเขาเป็นและอยากแสดงออกอย่างไม่เคอะเขิน กัดคั่น เหมือนเป็นโลกใบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้พวกเขา ได้ใช้ชีวิตในแบบหญิงรักหญิงที่ให้ปรากฏต่อพื้นที่สาธารณะภายนอกแบบที่พวกเขาต้องการ โดยไม่รู้สึกละอายแปลกแยกจากสังคมที่พวกเขาอยู่ ในทางตรงกันข้ามพวกเขาก็ได้รับการยอมรับและชื่นชม จากหัวหน้าเพื่อนร่วมงาน คู่รัก จากการแสดงความสามารถและศักยภาพด้านการกีฬาที่พวกเขามี

ส่วนชมรมที่นอกเหนือจากชมรมกีฬา ซึ่งเป็นชมรมที่กลุ่มทอมบอยสนใจที่จะเข้าร่วมและสร้างกิจกรรมระหว่างกันก็คือชมรมถ่ายภาพและชมรมตกลา แต่ขณะเดียวกันทั้ง 2 ชมรมนี้ก็กลับเป็นเพียงแค่การสังกัดของกลุ่มทอมบอยอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งมักจะเป็นพวกหัวหน้าการผลิตผู้จัดการ หรือแผนกออฟฟิศเท่านั้น อาจเป็นเพราะการใช้อุปกรณ์ในกิจกรรมของชมรมไม่ว่าจะเป็นกล้องถ่ายรูป อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการใช้กิจกรรมถ่ายรูปไม่ว่าจะเป็นเลนส์ ขาตั้งกล้องหรือ tripod เปิดตกลา เขี่ยตกลาล้วนเป็นอุปกรณ์ที่ค่อนข้างมีราคาสูง จึงอาจไม่เป็นที่นิยมของทอมบอยฝ่ายผลิตธรรมดาทั่วไป ที่เห็นว่าจะต้องนำเงินที่ตนทำงานมาทั้งเดือนเพื่อมาใช้ซื้อของฟุ่มเฟือยเช่นนี้ ด้านหนึ่งหากเปรียบเทียบให้ถึงระดับทัศนคติและค่านิยมในการบริโภคด้วยแล้ว ก็เชื่อว่าทอมบอยฝ่ายผลิตจะไร้ซึ่งอำนาจการบริโภคโดยสิ้นเชิงเสียทีเดียว เพราะบางครั้งหากเดือนไหนมีโอทีหรืองานมากพวกเขาก็สามารถทำรายได้ได้จำนวนหลายหมื่นบาทต่อเดือนได้ไม่ยาก แต่ที่พวกเขาก็ไม่ยอมเสียเงินเหล่านี้ไปกับการซื้ออุปกรณ์พวกนี้ หรือเข้าเป็นสมาชิกชมรมอาจเพราะเป็นเรื่องของมุมมองบริโภคที่ความนึกคิดของผู้บริโภค ซึ่งก็คล้ายๆ กับเรื่องรสนิยมของผู้บริโภค ที่เป็นเรื่องความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมว่าควรจะเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ สินค้าดีน่าจะมีลักษณะอย่างนั้น ฉะนั้นพวกเขาจึงต้องการใช้จ่ายเงินที่หามาได้เพื่อไปซื้อทอง ชี้อรด หรือซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ มาใช้เสียมากกว่า การแบ่งแยกความแตกต่างของการเลือกเข้าร่วมกลุ่มชมรมในสังคมทอมบอยโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมในที่นี้ อาจนำไปสู่การเชื่อมโยงไปถึงระบบการแบ่งชนชั้นกันเองภายในโรงงานของทอมบอยแต่ละกลุ่ม ที่สัมพันธ์ไปกับเรื่องของการแบ่งระดับชั้นกันเองผ่านการบริโภค ที่ผูกติดอยู่กับความแตกต่างในเรื่องรสนิยม ในกรณีนี้ชมรมอาจถูกตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกสถานะว่าใครเป็นหัวหน้า ใครเป็นลูกน้อง พอสังคมเริ่มเป็นระบบซับซ้อนจำนวนทอมบอยที่เพิ่มขึ้นมาในแต่ละยุค สังคมทอมบอยโรงงานเองจึงมีความซับซ้อนขึ้น ไปเรื่อยๆ การใช้รสนิยมในการแบ่งชั้นกันเองในพื้นที่ของทอมบอยกลุ่มต่าง ๆ จึงเริ่มเข้มข้นขึ้น แกมมุนหนึ่งการสะท้อนกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ ในโรงงานที่เกิดขึ้นนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการใช้จ่ายพื้นที่ในฐานะการเปิดโอกาสให้อัตลักษณ์ทอมบอยต่าง ๆ ได้แสดงตนออกมาได้โดยง่ายแล้ว ยังได้ก่อให้เกิดเรื่องราวของความสัมพันธ์ระหว่างสังคมโรงงานกับกลุ่มชมรมต่าง ๆ

ของทอมบอยที่ทำให้ชนชั้นต่างๆเกิดขึ้นในเรื่องของการสร้างรสนิยม การแบ่งชนชั้นแต่ละชนชั้นที่ต่างก็มีความสัมพันธ์กันในมิติของการทำกิจกรรมในพื้นที่โรงงานร่วมกัน หากแต่ว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นไปในลักษณะเฉพาะของแต่ละชนชั้น มีรูปแบบและการตอบสนองที่เฉพาะตัว โดยแต่ละชนชั้นก็จะเข้าใจวิธีปฏิบัติตัวหรือวิธีทำกิจกรรมในบริบทชนชั้นของตน ซึ่งสิ่งนี้เองจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นต่างๆในสังคมกันเองในสังคมทอมบอยโรงงานแห่งนี้ด้วย

4.3 พื้นที่สาธารณะ: การปฏิสัมพันธ์ต่างๆของกลุ่มทอมบอย ผ่านพื้นที่สถานบันเทิง ยามค่ำคืนและพื้นที่งานเฉลิมฉลองในงานบุญประเพณีต่างๆ

เมื่อพื้นที่ชีวิตของกลุ่มคนงานทอมบอยมิได้ผูกติดหรือดำเนินอยู่เพียงแค่การทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมเท่านั้น หากแต่ยังต้องสัมพันธ์กับพื้นที่ในชีวิตประจำวันต่าง ๆ ฉะนั้น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของกลุ่มทอมบอย กลุ่มเพื่อนร่วมงานเพศอื่น ๆ อาจยังเกิดขึ้นได้ในพื้นที่สาธารณะภายนอก เช่นพื้นที่ของการพักผ่อนหรือสถานบันเทิงยามค่ำคืนต่าง ๆ หรือแม้แต่ผ่านพื้นที่งานเฉลิมฉลองในงานบุญประเพณีต่าง ๆ ที่มี

การพัฒนาที่เจริญขึ้นของพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมตลอดระยะเวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมา ปัจจุบันพบว่าสถานบันเทิงและแหล่งท่องเที่ยวยามราตรีต่าง ๆ มากมายได้เกิดขึ้นและขยายตัวไปควบคู่มาพร้อม ๆ กับการเติบโตและการเพิ่มจำนวนมากขึ้นของคนงานและตัวโรงงานอุตสาหกรรม การเติบโตของกิจกรรมภาคบริการยามค่ำคืนไม่ว่าจะเป็น คาเฟ่ ดิสโกเธค ผับ คาราโอเกะ ประกอบกับกระแสสังคมที่มีการเปิดกว้างทั้งในด้านสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค รวมไปถึงการเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศได้มีที่ทางในสังคม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลให้กลุ่มทอมบอยเหล่านั้น ได้แสดงความเป็นตัวตนและการมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบรักเพศเดียวกันได้อย่างเปิดเผย และได้กลายเป็นพื้นที่หนึ่งที่กลุ่มทอมบอยใช้ในการสะท้อนความเป็นเพศ

ถึงแม้สถานท่องเที่ยวยามค่ำคืนของยามค่ำคืนในบริเวณนิคมอุตสาหกรรม จะมีได้มีพื้นที่เฉพาะเจาะจง หรือเปิดให้จำกัดเฉพาะสำหรับกลุ่มหญิงรักหญิง เช่นที่เกิดทั่วกรุงเทพมหานครหรือเมืองใหญ่ ๆ แต่พื้นที่ของร้านประจำบางมุม บางโซนได้กลายเป็นพื้นที่ทางสังคมสำคัญที่เป็นที่รู้จักกันเฉพาะกลุ่มหรือเป็นที่นิยมอันเป็นที่รู้จักในหมู่มทอม-ดี้ ได้ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง คู่รัก หรือกับกลุ่มทอมบอยต่างโรงงานได้ไม่ยาก

การท่องเที่ยวยามค่ำคืนของกลุ่มคนงานทอมบอยนั้นมักจะประกอบไปด้วยการรวมกลุ่มกันประมาณ 6-7 คนซึ่งอาจเป็นเพื่อนโรงงานเดียวกันหรือกลุ่มเพื่อนต่างโรงงานหรือเป็นคู่รักกันภายในกลุ่ม เมื่อมาถึงสถานบันเทิงจะยังไม่เข้าไปข้างในทันที แต่จะยืนกันเป็นกลุ่มก่อนเพื่อรอ

เพื่อนให้มาครบหรือมีจำนวนมากพอที่จะเข้าไปในครอบครองโซน หรือมุมเฉพาะที่เป็นที่รู้จักกัน
 ทอมบอยส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวมักจะต้องการมาเที่ยวเพื่อหาความสำราญ ความสนุกสนาน หรือหา
 กิจกรรมที่เป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นทอมบอยนิคมอุตสาหกรรมคือ กิจกรรมการหาคู่แบบ one night
 stand ที่มักแฝงความหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทอม-ดี้ในแบบที่อยู่เพียงชั่วข้ามคืน และ
 สุดท้ายก็จะไปจบลงที่การมีเพศสัมพันธ์กัน แม้ว่าจะเพิ่งรู้จักกันได้ไม่นาน จึงอาจสรุปได้ว่าเป็น
 ความสัมพันธ์แบบฉาบฉวยเพียงชั่วคืน ปัจจัยเอื้อเหล่านี้จึงกลายเป็นพื้นที่ทางสังคมที่สำคัญที่ทำให้
 หญิงรักหญิงหลายคู่ที่ชอบพอกันจึงไม่เงินอวยที่จะแสดงออกว่าเป็นแฟนกันด้วยการเดินจับมือกัน
 บางรายก็จะมีกำไลโอบไหล่กันบ้าง การจิ้มคอเดอไรซ์โอบกอดกันขณะออกไปท่องเที่ยวบ้าง
 ฉะนั้นด้วยบรรยากาศและความเป็นสังคมเปิดที่เอื้อต่อการเลือกคู่และการมีคู่ที่เป็นผู้หญิงด้วยกันได้
 ไม่ยากนักในสถานบันเทิง ที่มีพื้นที่หรือโซนเฉพาะของตน ทำให้การคบหากันระหว่างหญิงรัก
 หญิงบางคู่ค่อนข้างง่ายและฉาบฉวย ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์แบบฉาบฉวยนี้จะเป็นลักษณะการพาไป
 ร้านอาหาร ค่ำเหล้าเที่ยวเซก และหากพอใจก็จะมีเพศสัมพันธ์กัน ที่สำคัญวัฒนธรรมของสังคม
 สมัยใหม่ นอกจากจะเปิดให้กลุ่มทอมบอยแสดงตัวตนได้อย่างแตกต่างหลากหลายแล้วการได้
 ออกไปใช้ชีวิตในพื้นที่ของกิจกรรมสถานบันเทิงยามค่ำคืน ยังได้สร้างให้อัตลักษณ์ความเป็นทอม
 ที่สร้างผ่านรูปแบบการท่องเที่ยว การดึงดูดทางเพศ (Sexual Attraction) อันเป็นข้อกำหนดแรกใน
 การที่เราจะ “ปิ๊ง” กับใคร กลายเป็นลักษณะสำคัญที่มีส่วนครอบงำพื้นที่ทางสังคมนั้น ๆ โดยมีสิ่งที่
 คอยกำหนดลักษณะความสัมพันธ์นั้นให้เป็นไปตาม ideal body ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกลักษณะ
 ภายนอกตลอดจนถึง ลักษณะปรากฏของพฤติกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่เสนอร่างกายของพวกเขาให้
 เป็นที่ดึงดูดแก่บุคคลภายนอก ideal body ในการสร้างแรงดึงดูดทางเพศของความเป็นทอมบอย
 อีกทั้งยังได้เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้พวกทอมบอยมีพื้นที่ของตัวเอง ที่แสดงออกโดยไม่รู้สึกแปลก
 แยก มีโอกาสเลือกคนรัก คู่ครองได้เฉกเช่นกับบุคคลทั่วไป

สำหรับพื้นที่ทางสังคมอีกพื้นที่หนึ่งซึ่งถือเป็นพื้นที่เป็นพื้นที่สำคัญด้านจิตใจ และพื้นที่ต่อ
 การเปิดโอกาสให้อัตลักษณ์ทอมบอยแสดงความเป็นตัวตน และดำเนินชีวิตแบบรักเพศเดียวกันก็
 คือ พื้นที่ของกิจกรรมงานบุญประเพณีหมู่บ้าน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เป็นงานบุญประเพณีบันเทิง
 ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานปอยหลวง หรืองานขึ้นบ้านใหม่ ล้วนเป็นกิจกรรมบันเทิง
 อย่างหนึ่งที่กลุ่มทอมบอยใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง คู่รัก หรือกับกลุ่มทอมบอยต่างโรงงาน
 หรือได้เปิดให้กลุ่มทอมบอยแสดงตัวตนได้อย่างแตกต่างหลากหลายแล้ว การได้ออกไปใช้ชีวิตใน
 พื้นที่ทางสังคมที่คาบเกี่ยวระหว่างสังคมหมู่บ้านและสังคมอื่น ๆ ย่อมสะท้อนให้เห็นการใช้พื้นที่
 การทอมบอยที่ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับเปลี่ยนยุทธวิธีเพื่อให้ตัวตนของพวกเขาดำรงอยู่ได้

สิ่งที่เห็นได้ชัดก็คือ ประเพณีเหล่านี้ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้เห็นการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมกันทั้งผ่านการร่วมทำบุญ คัมภีร์ เถลิงฉลอง การออกมาทำกิจกรรมร่วมกับประเพณีงานบุญได้เจอกันกลุ่มรักต่างเพศชายหญิงทั่วไป ย่อมสะท้อนความเป็นเพศของคนว่าคือทอมบอย ผู้ที่มีวิถีการดำเนินชีวิตอย่างในฐานะอัตลักษณ์ของบุคคลที่เป็นหญิงรักหญิง ที่แม้จะมีพฤติกรรมการแสดงออก บุคลิกลักษณะท่าทาง การแต่งกาย และการพูดจา ที่ต่างจากร่างกายที่เป็นหญิงของตน แต่ขณะเดียวกันพวกเขาก็อยากจะสะท้อนถึงภาพของระดับความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจว่า พวกตนก็สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมหรือมีจิตสำนึกที่ดีต่อเพื่อน ต่อชุมชน ต่อครอบครัว และรวมกลุ่มร่วมและช่วยงานบุญประเพณีประจำปีในสังคมหมู่บ้านได้ไม่ต่างจากคนทั่วไป สิ่งเหล่านี้จึงเป็นจุดสะท้อนการตัดสินใจแสดงอัตลักษณ์หญิงรักหญิงพร้อมที่จะมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบรักเพศเดียวกันอย่างเปิดเผย และมีความปรารถนาที่จะดำรงไว้ซึ่งกฎระเบียบ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามในสังคมเอาไว้ ด้านหนึ่งอาจมีนัยยะที่รวมไปถึงการสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือสำหรับการดำรงอัตลักษณ์ในอนาคตเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี หรือการพยายามลบวาทกรรมเดิม ๆ ที่สังคมเคยตีตราเอาไว้ถึงอันตรายหรือพฤติกรรมของกลุ่มรักเพศเดียวกัน ที่มักถูกมองว่าเป็นกลุ่มมีปัญหา กลุ่มชายขอบของสังคม และมักเป็นกลุ่มที่มีอารมณ์ความรู้สึกภายในที่รุนแรง เป็นต้น

ผู้วิจัยพยายามที่จะนำเสนออัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มทอมบอย ผ่านเรื่องราวของการนำเสนออัตลักษณ์และการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ของกลุ่มทอมบอย ผ่านพื้นที่สถานบันเทิงยามค่ำคืน และพื้นที่งานเฉลิมฉลองในงานบุญประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้านหรือกับกลุ่มเพื่อนในโรงงาน อันถือเป็นพื้นที่ของกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องและดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวัน พื้นที่เหล่านี้อาจช่วยทำความเข้าใจการนำพื้นที่ มาใช้ในการสร้างตำแหน่งแห่งที่ในการดำเนินอัตลักษณ์ของพวกเขา สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเครื่องมือที่จะใช้ศึกษาภาคปฏิบัติของกิจกรรมดังกล่าว ที่ได้กลายเป็นช่องทางหรือโอกาสที่ทำให้อัตลักษณ์ทอมบอยได้ใช้พื้นที่เหล่านี้มาปรับเปลี่ยนเพื่อที่จะสร้างความหมาย หรือภาพลักษณ์ที่มาสสร้างความสนใจให้คนอื่นหรือสังคมภายนอกมาสนใจในตัวพวกเขา หรือมีความเข้าใจในอัตลักษณ์พวกเขามากยิ่งขึ้นด้วย

4.4 พื้นที่ชีวิตคู่ที่ออกแบบได้: โลกและห้วงของการดำเนินชีวิตของคู่รักของหญิงรักหญิง

หากจะกล่าวถึงความเป็นมาของวัฒนธรรมหญิงรักหญิงที่ก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาจากมุมมองของชาวบ้านในชุมชนเอง ก็เห็นได้ว่า ในระยะหลังกลุ่ม ทอมบอย เริ่มมีการสร้างกลุ่มก้อนและเพิ่มจำนวนขึ้นจากเดิมในอดีตเรื่อยมาอย่างรวดเร็ว ลุงรุจ (นามสมมุติ) เป็นเจ้าของกิจการรุ่นแรก ๆ ที่สร้างหอพักขึ้นมาพร้อม ๆ กับการเริ่มมีการขยายตัวของโรงงานนิคมอุตสาหกรรมในยุคเริ่มแรก เพื่อให้พนักงานที่ทำงานในโรงงานนิคมได้เช่าอยู่ ลุงรุจ เล่าว่าสมัยที่ลุงรุจเปลี่ยนที่นา

ทำกินแต่เดิม มาเป็นหอพักนั้นแล้วนี้ยังมีน้อยไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านชาวบ้านที่แบ่งให้เช่าด้วยมากกว่า และในยุคนั้นแถว ๆ รอบ ๆ หอพักยังคงเป็นทุ่งนา และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์อยู่มาก และหากจะกล่าวถึงสังคมทอม-ดี้ที่เกิดขึ้นในรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมลำพูนแล้ว ลุงรุจให้ความเห็นว่า แต่เดิมสมัยที่ลุงรุจมาตั้งหอพัก ก็จะพบเห็นกลุ่มทอม-ดี้ที่เป็นแฟนกันมาเช่าหอพักอยู่ด้วยกันบ้างนาน ๆ ครั้ง และไม่ได้มีจำนวนที่มากมายเท่ากับในปัจจุบันนี้ อาจเพราะยังไม่กล้าเปิดเผยต่อสังคม แต่ในช่วงประมาณ 10-20 ปีที่ผ่านมาเริ่มกลับมาเปิดที่กลุ่มทอม-ดี้ ได้มีการเพิ่มจำนวนและปรากฏตัวออกมาสู่สังคมเยอะมากขึ้น ลุงรุจคิดว่าเป็นเพราะสื่อ และค่านิยมทางสังคมที่เคร่งครัดเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับมีคนจากหลากหลายที่มารวมตัวกันเยอะแยะมากมายยิ่งขึ้น ทำให้สังคมแห่งนี้เปิดรับเอาค่านิยมที่แตกต่างหลากหลายของผู้คนจากหลากหลายท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น การรักกันชอบกันของเพศเดียวกันจึงไม่ใช่เรื่องแปลก แต่เดิมหอข้าง ๆ ลุงหลาย ๆ หอถึงกับเปิดรับแต่กลุ่มผู้หญิงเพื่อตอบสนองสังคม ทอม-ดี้ ที่เกิดขึ้น

ลุงรักษ์ (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ตามมาสร้างหอพักในนิคมอุตสาหกรรมในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา และดูเหมือนจะยังเป็นหอเดียวที่เป็นหอหญิงล้วน ที่เปิดอยู่ภายในละแวกนิคมอุตสาหกรรมในปัจจุบัน และกลุ่มทอม-ดี้หรือพนักงานที่ทำงานอยู่ภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม มักจะรับรู้และต่างกล่าวขานว่าหอนี้เป็นหอพักของทอม-ดี้ โดยเฉพาะ ซึ่งหลังจากการพูดคุยกับลุงรักษ์เกี่ยวกับจุดประสงค์ของการสร้างหอพักที่เปิดรับเฉพาะผู้หญิงนั้น ก็เพราะว่าไม่อยากรับคู่สามีภรรยา หรือการให้ผู้ชายเข้ามาในหอเนื่องจากกลัวการทะเลาะเบาะแว้ง เรื่องยุ่งยาก การชกต่อยตีกันตามมา ซึ่งหากเปิดรับเฉพาะผู้หญิงหอพักจะมีการควบคุมได้ง่ายกว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งระยะหลังที่กลุ่มทอม-ดี้ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและกล้าเปิดเผยตัวต่อสังคมมากขึ้น หอลุงรักษ์จึงได้กลายเป็นจุดเด่นของหอพักที่ชักจูงให้คู่รักทอม-ดี้ในโรงงาน เข้ามาเช่าพักอาศัย สำหรับคู่ที่ต้องการความปลอดภัยหรือไม่อยากสูงส่ง หรือพักอาศัยร่วมกับผู้ชายด้วย จึงทำให้ในระยะหลังหอลุงรักษ์จึงได้กลายเป็นหอพักที่ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นหอพักสำหรับทอม-ดี้ นั่นเอง ฉะนั้นหอพักจึงกลายเป็นพื้นที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมพื้นที่ชีวิตคู่ส่วนใหญ่ ที่มักใช้พื้นที่แห่งนี้พื้นที่ส่วนตัวในด้านอื่น ๆ ของโลกการใช้ชีวิตคู่ในแบบหญิงรักหญิง

ในเรื่องของการใช้ชีวิตคู่และการสร้างครอบครัวของกลุ่มหญิงรักหญิง หากมองดูภายนอกแล้ว ถึงแม้จะดูเหมือนพวกเขาปฏิเสธความรักในลักษณะของรูปแบบความสัมพันธ์ของรักต่างเพศ โดยการมีวิถีชีวิตของเลือกคู่รักและการสร้างครอบครัวที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับผู้ชาย แต่กลุ่มหญิงรักหญิงจำนวนไม่น้อยก็ยังยังคงรับเอาอุดมการณ์และของการใช้ชีวิตคู่ และระบบครอบครัวของระบบชีวิตคู่ในแบบรักต่างเพศในบางส่วนมาปรับใช้ในมิติต่าง ๆ ของชีวิตคู่อยู่ไม่น้อย สิ่ง

เหล่านี้ล้วนมีผลต่อความเข้าใจต่อการดำเนินชีวิต ตลอดจนการดำเนินความสัมพันธ์ของคู่รักหญิงรักหญิงที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

การมีคู่และความเชื่อเรื่องชีวิตคู่ จึงถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการพิจารณาการดำรงอยู่และการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์หญิงรักหญิงในพื้นที่แห่งนี้ ส่วนใหญ่คู่รักหญิงรักหญิงในนิคมอุตสาหกรรมจะมีการนิยามความเป็นเพศให้กับตนเอง ด้วยการเรียกความสัมพันธ์ของคู่รักหญิงรักหญิงของพวกเขาว่า พวกเขาคือคู่รักในแบบ ทอม-ดี้ ซึ่งเป็นการแบ่งแยกบทบาทของความเป็นคู่ต่าง ซึ่งกำหนดให้ ทอม เป็นผู้ที่มีลักษณะของความเป็นชาย ทั้งทำทางการเงิน การแต่งตัว ทรงผม มีความเข้มแข็ง เป็นผู้นำ มากกว่าหญิงรักหญิงที่เรียกตนเองว่า ดี้ ซึ่งมักจะมีลักษณะทำทางที่ดูเหมือนผู้หญิงธรรมดาๆ ทั่วไป

หากจะพูดถึงเอกลักษณ์ของ ดี้ บ่อยครั้งเราจะพบว่าไม่สามารถที่จะสังเกตได้เลยว่า ดี้แตกต่างจากผู้หญิงรักต่างเพศทั่วไปอย่างไรเนื่องจากตัวดีเอง ก็ไม่ได้มีลักษณะเฉพาะของความเป็นผู้รักเพศเดียวกันอย่างชัดเจน เฉกเช่นเดียวกับการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์แบบพวก ทอมบอย รวมทั้งตัวของ ดี้ เองก็มักจะเป็นผู้ที่ไม่มีความมั่นคงในอัตลักษณ์ของตนเสมอไปด้วย (Sinnott, 2001) แต่เหตุที่สังคมมักจะถูกตั้งคำถามนี้ขึ้นมาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า ภายใต้อารมณ์วัฒนธรรมทางเพศกระแสหลักภายใต้อุดมการณ์เชิดชูรักต่างเพศ มักจะให้ความสำคัญต่อการระบุตัวตนของมนุษย์ไม่ว่าวันแม้แต่เรื่องทางเพศ เพื่อพยายามที่จะจัดหมวดหมู่ว่าความเป็นเพศควรมีตำแหน่งแห่ง มีพื้นที่ในสังคมอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นคนนั้นผู้หญิง คนนั้นผู้ชาย คนนั้นเป็นชาติพันธุ์ คนนั้นเป็นกะเทย เกย์ ทอม ดี้ เลสเบี้ยน เช่นเดียวกับกลุ่มรักเพศเดียวกันเองก็พยายามที่จะหาคำจำกัดความเพื่อจัดประเภทให้เกิดความง่ายต่อความเข้าใจ เพื่อให้ได้รับการยอมรับ การสร้างจุดยืนหรือการนิยามให้ความหมายสะท้อนตัวตนในสังคม ตามวิถีทางที่พวกเขาเลือกแล้วก็ตามนั่นเอง

สำหรับตัวตนของความเป็น ดี้ ในสังคมไทยนั้นถือได้ว่าแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ หลักๆ คือ ดี้ ที่ไม่นิยมเรียกตนเองว่าเป็น ดี้ แต่เธอคือผู้หญิงปกติทั่วไป ที่สามารถมีความรักได้ทั้งรักต่างเพศสลับกับความสัมพันธ์ในแบบรักเพศเดียวกันได้ ดี้ ในกลุ่มแรกจึงเชื่อว่าตนสามารถที่จะเลือกและเปลี่ยนแปลงตนเองได้ ส่วน ดี้ ในกลุ่มที่ 2 กลับรู้สึกพอใจในคำนิยามตนเองว่า ดี้ หลายคนนิยามตนเองว่า exclusively homosexual หรือ One Hundred-Percent Dee หรือ A Woman For Toms, Not A Woman For Men ซึ่งต่างก็หมายถึงผู้หญิงที่ไม่ต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้ชายเลย(มานิตดา ชาญไชย, อ้างแล้ว)

Sinnott (2001) ได้ยืนยันว่า ปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์แบบ ทอม-ดี้ เกิดขึ้นในเมืองไทยเมื่อประมาณ 25 ปีที่ผ่านมาในช่วงทศวรรษที่ 70 โดยเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ อีกทั้งลักษณะของความสัมพันธ์แบบ ทอม-ดี้ ในเมืองไทย

แตกต่างจากการจัดประเภทเกย์ เลสเบียน และผู้รักเพศเดียวกันในสังคมตะวันตก ความเป็นทอม-ดี้เป็นเรื่องของเอกลักษณ์แห่งเพศ (gender identity) มากกว่าเอกลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) (Sinnott อ้างใน มาฆิตตา ชาญไชย, 2546) กล่าวคือลักษณะของความสัมพันธ์แบบ ทอม-ดี้ ในเมืองไทยมักจะเน้นการแสดงออกซึ่งรูปร่างลักษณะภายนอก พฤติกรรม กิริยาท่าทางที่สัมพันธ์กับความรู้สึกภายในต่อความต้องการเป็นชายหรือหญิง มากกว่าเน้นในแง่เรื่องของความรู้สึกยอมรับว่าตนเองเป็นหญิงหรือชายเท่านั้น ฉะนั้นเอกลักษณ์ในความสัมพันธ์ของรูปแบบ ทอม-ดี้ จึงเป็นสิ่งที่มีความเฉพาะภายในตัวเองที่เน้นบทบาทของเรื่องเอกลักษณ์ทางเพศเป็นสำคัญ หรือหากกล่าวในอีกนัยยะหนึ่ง การเรียกความสัมพันธ์ของหญิงรักหญิงในลักษณะ ทอม-ดี้ ยังอาจเป็นการหลีกเลี่ยงการถูกมองหรือถูกเล็งจากคำว่า เลสเบียน ซึ่งคำว่าเลสเบียนมักเป็นคำที่สื่อความหมายไปทางด้านความสัมพันธ์ในเรื่องของเพศอย่างเดียวนอกจาก

จากการที่ผู้เขียนได้เข้าไปสัมภาษณ์ผู้รัก ทอม-ดี้ ในนิคมอุตสาหกรรมลำพูนนอกจากการเรียกความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงของคนที่ ทอม-ดี้ แล้วยังมีการเรียก ผัว-เมีย มาใช้ในระบบความสัมพันธ์ในชีวิตคู่ในแบบหญิงรักหญิงของพวกเขาด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษาผ่านการสะท้อนเสียงของกรณีศึกษา คู่ซึ่งเป็นคู่รักที่ทำงานอยู่ภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม และใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป ผ่านหัวข้อเรื่อง

- รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ในระยะแรกเริ่มของการเลือกคู่ครอง
- การนิยามและการให้ความหมาย ค่านิยมในการจัดการวัฒนธรรมชีวิตคู่
- ความสัมพันธ์ทางเพศและพฤติกรรมทางเพศในแบบหญิงรักหญิง
- ความรับผิดชอบและการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและมั่นคง

4.4.1 รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ในแบบทอม-ดี้

ในการศึกษารูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ของคู่รักทอม-ดี้ ในนิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะพบว่า โดยเริ่มต้นแล้วพวกเขามักจะใช้วิธีการเริ่มต้นความสัมพันธ์หรือ วิธีการเลือกคู่รักที่ตนเองพึงพอใจ จากการมองแค่เพียงภาพลักษณ์ที่ปรากฏภายนอก เป็นการมองแค่ระดับกายภาพของร่างกายภายนอก ที่นำไปสู่การดึงดูดใจมากกว่าจะเน้นการมองและการปรับตัวในความสัมพันธ์ทางเพศอื่น ๆ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นส่วนของการร่วมใช้ชีวิตคู่ร่วมกันแล้วมากกว่า

จากการศึกษาที่ผ่านมายังพบว่า พวกเขามักจะพัฒนาความสัมพันธ์และการรู้จักกันผ่านความเป็นเพื่อนที่พบปะกันบ่อยครั้งจากที่ทำงานในโรงงาน ผับ บาร์ สถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืนบริเวณรอบ ๆ โรงงาน หรือในงานบุญประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่มเพื่อนในที่ทำงาน หรือเกิดจากเพื่อนแนะนำให้รู้จัก ที่สำคัญความเป็นเมือง ความเป็นสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ค่านิยมเรื่อง

เพศ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้กระแสกลุ่มหญิงรักหญิงในโรงงานเริ่มขยายตัวเพิ่มขึ้น มีการพบเห็นกันมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ได้นำไปสู่โอกาสที่ดีและความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การพบปะ และการเปิดเผยตัวตน การกลายเป็นคนรู้ใจ และกลายเป็นคู่รักกันในที่สุด

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกของคู่รักหญิงรักหญิง 3 คู่ที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันมา ไม่ว่าจะเป็น หินและคันไม้ (นามสมมุติ) หรือคินและน้ำ (นามสมมุติ) ใจกับขวัญใจ (นามสมมุติ) ยังพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ต่อกันในระยะแรก ยังถือได้ว่ามีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ของกันไปสู่ระดับอื่น ๆ ต่อไปได้ไม่ว่าจะเป็น การตัดสินใจต่อการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ทางเพศ และการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นอนและ ฉะนั้นในรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ของคู่รักทอม-ดี้ ของพวกเขา หากพิจารณาในระดับที่ลึกลงไปแล้วพบว่า ความเชื่อ ค่านิยม และการสร้างระบบคุณค่าต่อวิธีการเลือกคู่และสานความสัมพันธ์ของพวกเขาเป็นการให้ความหมายเฉพาะในแบบเฉพาะบุคคล และมองว่าเรื่องพฤติกรรมหญิงรักหญิงเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมแห่งนี้ การเป็นผู้หญิงธรรมดาที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน ไม่ใช่ความรู้สึกแปลกแยกจากตัวเอง ดังที่ ทอมบอย ใจ หิน และคิน ยืนยันว่า

“การเลือกเป็นทอมบอยของพวกเรา ไม่ใช่สิ่งแปลกประหลาดหรือผิดธรรมชาติ เราก็แค่ชอบผู้หญิงด้วยกันเท่านั้นเอง เราแค่อยากมีคนที่เราคุยเล่น เข้าใจ อยู่ใกล้ ๆ เวลาทำงานเหนื่อย ๆ เท่านั้นเอง ยิ่งอยู่ที่นี้ผมเรารู้สึกว่าการเป็น ทอมเป็นเรื่องไม่ใช่เรื่องแปลกอะไรเพราะสาวโรงงานที่นี่ก็ชอบที่จะมีแฟนไปทอมมากกว่าผู้ชายอยู่แล้ว เราจึงจริงจังกับการเลือกใครสักคนมาแต่งงานมาเป็นชีวิตกับเรา”

การนิยามว่าการรักผู้หญิงด้วยกันหรือการมีพฤติกรรมหญิงรักหญิงไม่ใช่เรื่องผิดปกติในสังคมแห่งนี้ ยังถูกสะท้อนผ่านคำพูดของ “คี้” ซึ่งเป็นคู่รัก ทอมบอย ใจ หินและคิน โดยพวกเธอคิดว่าการที่พวกเธอมีแฟนเป็น ทอม หรือมีพฤติกรรมรักผู้หญิงด้วยกันไม่ใช่สิ่งที่ผิดแปลกอะไร และพวกเธอก็ไม่อยากนิยามตนเองว่า “คี้” เพราะว่าพวกเธอรู้สึกว่าพวกเธอสามารถมีความรักได้ไม่ว่าจะเป็นทั้งผู้หญิงและผู้ชาย พวกเธอจึงคิดว่าตนเองก็มีได้มีอะไรแตกต่างจากผู้หญิงทั่วไปเลยทั้งลักษณะกริยาท่าทางหรือความเป็นผู้หญิงของพวกเรา ทั้งขวัญใจ น้ำและคันไม้ต่างยืนยันว่า

“เราคิดว่าเราเป็นผู้หญิงปกติธรรมดา ๆ คนหนึ่ง ไม่คิดว่าตัวเองเป็นคี้หรือเป็นเลสเบี้ยน เพียงแค่เรารู้สึกพอใจและมีความสุขที่จะมีความรักและใช้ชีวิตกับผู้หญิงด้วยกันเท่านั้นเอง เราจึง

⁹ มาจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับ ใจ หินและคิน

คิดว่าการคบหอมมาเป็นคู่รัก ก็ไม่ต่างอะไรกับการใช้ชีวิตกับคู่รักต่างประเทศทั่วไป เราต้องการแค่คนที่ดูแลชีวิตปกป้อง ให้ความอบอุ่น และมีความมั่นคงให้กับเราได้”¹⁰

คำกล่าวของคู่รัก ทอม-คี้ จึงสะท้อนการสร้าง ความหมาย และมองว่าเรื่องพฤติกรรม หึงรักหึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมแห่งนี้ การเป็นผู้หึงธรรมดาที่ชอบผู้หึงด้วยกัน ไม่ใช่ความรู้สึกแปลกแยกจากตัวเอง และคิดว่าการสร้าง ความสัมพันธ์หรือการใช้ชีวิตคู่แบบ หึงรักหึง ก็ไม่ต่างอะไรกับการใช้ชีวิตครอบครัวของคู่รักต่างประเทศทั่วไปในสังคม ลักษณะการสานสัมพันธ์ของคู่รัก ทอม-คี้ จึงดูเหมือนไม่แตกต่างกับการเกี้ยวพาราสีของชายหนุ่มหญิงสาวทั่วไปในสังคมที่มักสนใจ และเริ่มพัฒนาความสัมพันธ์ของพวกเขาจากบุคลิกลักษณะท่าทางภายนอก การพูดจา ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงความเชื่อมั่นในความรัก ความเข้าใจซึ่งกันมีต่อกันและกัน

การยืนยันถึงความปกติหรือการมองพฤติกรรมหึงรักหึงของคนเป็นเรื่องปกติธรรมดา ด้านหนึ่งอาจเป็นการสร้างความหมายเพื่อรองรับต่อภาพลักษณ์ชายตัว ที่คนส่วนใหญ่ มองกลุ่มรักเพศเดียวกันความสัมพันธ์ของหึงรักหึงนั้น ผ่านการคิดว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถจะมีความสุขได้อย่างยืนยาวและเป็นปกติสุขได้ โดยเฉพาะเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ ความสัมพันธ์แบบคู่รักต่างประเทศ

คู่รัก เช่น คินและน้ำ หรือหินและคันไม้ ยังให้คุณค่าต่อระบบการเลือกคู่และการสานสัมพันธ์ในชีวิตคู่ เพื่อการให้ความหมาย สร้างพื้นที่ และรองรับกับวาทกรรมที่สังคมภายนอกมองว่าการรักเพศเดียวกัน เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถจะมีความสุขได้อย่างยืนยาวและเป็นปกติสุขได้ โดยการแสดงถึงความตั้งใจและความจริงใจต่อใช้ชีวิต เพื่อบอกสังคมให้รับรู้ว่าคุณเขาสามารถใช้ชีวิตได้ในโลกของความเป็นจริง ไม่ได้ใช้ชีวิตแค่ชั่วครั้งชั่วคราวหรือตามแฟชันเท่านั้น เช่นที่ คินกับน้ำ จูงมือกันเข้าพิธีแต่งงานประกาศความเป็นสามีภรรยาต่อหน้าเพื่อนฝูงในที่ทำงาน มีการจัดงานเฉลิมฉลอง ใส่ชุดแต่งงาน หรือการเดินจูงมือกันไปถ่ายรูปแต่งงานในสตูดิโอรับถ่ายภาพแต่งงาน เพื่อประกาศให้สังคมได้รับรู้ถึงและยอมรับถึงการเป็นคู่สามีภรรยาปกติทั่วไป ที่พร้อมเปิดเผยตัวตนและใช้ชีวิตในฐานะคู่รักคู่ชีวิตกันต่อไป หินและคันไม้ ยังยืนยันว่า สิ่งที่เขากระทำเป็นเรื่องปกติธรรมดาทั่วไปในสังคมนิคม เพราะกลุ่มเพื่อน ๆ คู่รัก ทอม-คี้ ของพวกเขามากมายก็กระทำเช่นเดียวกัน

¹⁰ มาจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับ ขวัญใจ น้ำ และคันไม้ซึ่งเป็น คู่รักของทอมบอยที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมลำพูน

คินกับน้ำ : “การแต่งงานเฉลิมฉลองต่อหน้าเพื่อนฝูง การถ่ายรูปแต่งงานเป็นเรื่องที่เรา 2 คน ตั้งใจจะทำมานานแล้วหลังจากที่มันใจต่อกันและกันว่าคนนี้จะแหละจะมาเป็นคู่ชีวิตของเรา เพื่อนเรา บางคนตั้งใจจะมีลูกด้วยกันด้วยซ้ำไป บางคนก็ไปทำก็ฟโดยใช้น้ำเชื้อจากพี่ชายตัวเองยังมีเลย เพราะเขาอยากมีลูกด้วยกัน การแต่งงานของเราจึงถือเป็นเรื่องปกติ”¹¹

หินและต้นไม้ ก็มีการประกาศตัวตนและเปิดเผยความสัมพันธ์ในแบบหญิงรักหญิงของพวกเขาผ่านการแต่งงานไม่ต่างจากคู่ของ คินและน้ำ เพียงแต่เป็นการแต่งงานแบบเรียบง่ายภายในครอบครัวทั้งสองฝ่ายผ่านการทำพิธีกรรมการผูกข้อไม้ข้อมือ ซึ่งเป็นความเชื่อตามประเพณีของคนทางภาคเหนือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเลี้ยงผี¹² ไม่ว่าจะเป็นการผูกข้อไม้ข้อมือของพ่อและแม่ของทั้ง 2 ฝ่าย เลี้ยงหัวหมู เลี้ยงผีปู่ย่า โดยที่ทั้งครอบครัวของสองต่างยอมรับได้ต่อความรักของทั้งคู่ และเมื่อจะทั้งหินและต้นไม้ ต่างตกลงจะใช้ชีวิตเช่นสามีภรรยาจริงๆ ทั้งครอบครัวของหินและไม้ ต่างเห็นว่าควรจะทำให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมและประเพณีทางเหนือให้ถูกต้องเพื่อป้องกันการผิดผีปู่ย่าของทั้งสองฝ่าย เพราะหากไม่ทำตามประเพณีที่ถูกต้องพวกเขาจะมีความเชื่อว่าจะทำให้เกิดอุบัติเหตุหรือครอบครัวของทั้ง 2 ฝ่ายล้มป่วยได้ ทั้งหินและต้นไม้ต่างให้เหตุผลต่อการผูกข้อไม้ข้อมือของพวกเขาว่า

“ถ้าไม่ยอมผูกข้อไม้ข้อมือ จะไม่ยอมให้เราอยู่ด้วยกัน เพราะหากมีญาติฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งป่วยก็แสดงว่าหลานทำไม่ดี และถึงแม้เราจะเป็นผู้หญิงด้วยกันเราก็ต้องมีการทำพิธีเพราะเราไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันแบบเพื่อนแต่เราอยู่ด้วยกันอย่าง คู่สามีเมีย”¹³

เมื่อจบพิธีกรรมเหล่านี้ทั้งหินและต้นไม้ก็ยังมีการย้ายทะเบียนบ้านของต้นไม้มาอยู่ที่บ้านของหิน ไม่ต่างอะไรกับการแต่งงานเข้า ของคู่รักต่างเพศทั่วไปในสังคม

¹¹ . มาจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับ คินกับน้ำ ซึ่งเป็น คู่รักหญิงรักหญิงที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมลำพูน

¹² การเลี้ยงผี เป็นความเชื่อและการถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดด้วยความเชื่อ ความศรัทธา ของคนในชุมชนทางภาคเหนือที่มีต่อการเลี้ยงผีปู่ตาในวงศ์ตระกูล เพื่อจะช่วยทำให้ตนเอง ครอบครัว ญาติพี่น้อง และคนในหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข

¹³ มาจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับ หินและต้นไม้ ซึ่งเป็น คู่รักหญิงรักหญิงที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมลำพูน

การให้ความหมายและการสะท้อนให้เห็นถึงแง่มุมของระบบการสานสัมพันธ์ในชีวิตคู่รักของพวกเขา ที่สามารถสร้างและเลือกครอบครัวในแบบที่พวกเขาต้องการ เพื่อตรงกับความต้องการที่สังคมภายนอกมองว่าการรักเพศเดียวกัน เป็นความสัมพันธ์ที่ยังยืนถาวรได้ผ่านระบบการแต่งงาน เช่นเดียวกับการประกาศความเป็นคู่รักในแบบรักต่างเพศ เพื่อบอกสังคมให้รับรู้ว่าพวกเขาสามารถใช้ชีวิตคู่ได้ไม่ต่างกับคู่รักเพศอื่น ๆ ในสังคม อีกทั้งการนิยามความเป็นคู่รักหญิงรักหญิงในนิคมอุตสาหกรรมบางคู่ ยังสามารถสร้างระบบความสัมพันธ์ของการให้ความสำคัญต่อกิจกรรม และระบบของการแต่งงาน เพื่อสื่อให้สังคมได้รับรู้ว่าการแต่งงานไม่ได้ถูกครอบไว้เฉพาะความสัมพันธ์ในแบบรักต่างเพศเท่านั้น แต่พวกเขาก็สามารถที่จะมีความสัมพันธ์ภายในกรอบของการแต่งงาน มีครอบครัว และดำเนินชีวิตคู่ได้เช่นคู่รักปกติทั่วไปในสังคม

สิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนการสร้างสรรค์ครอบครัวและเครือญาติของพวกเขา ที่พวกเขาสามารถเลือกและจัดสรรเองขึ้นมาใหม่ (Choosing kin) เป็นครอบครัวที่พวกเขาสร้างขึ้นมา และกลายเป็นการนำไปสู่การสร้างเครือข่ายระบบเครือญาติของพวกเขาเอง ซึ่งส่วนหนึ่งยังถือเป็นคุณค่าที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของกลุ่มและคู่รักเพศเดียวกัน ให้มีพื้นที่ที่มีการยอมรับทางสังคมที่พวกเขาดำรงชีวิตอยู่ต่อไป

4.4.2 การนิยามและการให้ความหมาย ค่านิยมในการจัดการวัฒนธรรมชีวิตคู่

การให้นิยามและการให้ความหมายกับความรัก ความสัมพันธ์และการใช้ชีวิตในแบบคู่รักหญิงรักหญิงนั้นหากพิจารณาให้ลึกลงไปแล้ว ในระบบความสัมพันธ์ของแต่ละคู่จะมีมุมมองและมิติของการใช้ชีวิตคู่ที่แตกต่างกันไป ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนยังพบว่านอกจากการนิยามและการใช้ชีวิตคู่ที่ไม่ได้อยู่ในกรอบของการเป็นสามี ภรรยา ตามกรอบของคู่รักต่างเพศเพียงหรือตามค่านิยมของสังคมกระแสหลักเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่พวกเขายังมีการปรับใช้ข้อได้เปรียบของการเป็นคู่รักเพศเดียวกัน ที่หันมาให้ความสำคัญต่อความละเอียดอ่อน หรือการดูแลความรู้สึกภายใน และความสัมพันธ์กับความหมายของการเป็นเพื่อนคู่คิด การเอื้ออาทรต่อกันด้วย

จุดเริ่มต้นของการใช้ชีวิตคู่และความสัมพันธ์ของคู่รักหญิงรักหญิง จากการศึกษาการนิยามและการให้ความหมายของชีวิตคู่ของหญิงรักหญิงจำนวน 3 คู่ซึ่งปัจจุบันใช้ชีวิตร่วมกัน มีการนิยามความหมายของชีวิตคู่ตน ในแบบที่แตกต่างกัน

หีนกับต้นไม้: นิยามคู่รักตนเองว่าเป็นคู่รัก ทอม-ดี้ ทั้งหีนและต้นไม้ว
เข้าใจความหมายของคำว่า “ทอม-ดี้” เป็นอย่างดีและยินดี
ว่าเป็นความสัมพันธ์ในแบบหญิงรักหญิงอย่างหนึ่งที่ใช้เรียก

และรับรู้กันในสังคมโรงงาน ทั้งคู่พอใจที่จะเรียก
ความสัมพันธ์ของตนแบบนี้ เพราะรู้ดีว่าอย่างไรก็ตาม
ตนเองก็ไม่ใช่อุ้งรักต่างเพศ อย่างน้อยการเรียกตนเองว่าเป็น
ทอม-ดี้ ก็ดีกว่าการเรียกตนเองว่าเลสเบี้ยน การรับเอานิยาม
คู่ตนเองว่า ทอม-ดี้ จึงดีกว่าแต่สำหรับขวัญใจยังเสริมว่าตน
จะเรียกตนเองว่า ดี เมื่อคบทอมเท่านั้น เพราะเมื่อใดที่เธอ
เปลี่ยนมาคบผู้ชาย เธอก็คือผู้หญิงปกติทั่วๆ ฉะนั้นขวัญใจ
จะเรียกตนเองว่า ดี ต่อเมื่อคบทอมและเป็นผู้หญิงเมื่อคบ
ผู้ชาย เธอจึงเป็น ดี ในลักษณะที่หนึ่งคือ สามารถลื่นไหล
สลับไปมาระหว่างโลกของรักต่างเพศและโลกของผู้รักเพศ
เดียวกันได้

คินกับน้ำ: รู้จักคำว่า ทอม-ดี้ แต่ไม่อยากเรียกความสัมพันธ์ของตนว่า
ทอม-ดี้เพราะคิดว่าชีวิตคู่ของตน ดำเนินตามวิถีชีวิตคู่รัก
ปกติทั่วไปในสังคม คินกับน้ำจึงนิยามตนเองว่าเป็นสามี
และภรรยาเกินกว่าจะรับคำว่า ทอม-ดี้มาใช้ และพวกเขา
มักใช้คำว่าพ่อหรือแม่ เพื่อเรียกแทนชื่อของคนขณะใช้ชีวิต
คู่เสียมากกว่า

โจกับขวัญใจ: นิยามคู่รักตนเองว่าเป็นคู่รักเพียงแค่อุ้งรักที่เป็นผู้หญิงรัก
ผู้หญิงหญิง เพราะพวกเขาเห็นว่าคานิยาม ทอม ดี และ
เลสเบี้ยน ที่สังคมบัญญัติมายังไม่สามารถใช้อธิบายลักษณะ
ความสัมพันธ์ของพวกเขาได้มากพอ ทั้งโจกับขวัญใจต่างยึด
มั่นในเรื่องอัตลักษณ์ที่หลากหลายทางเพศ ซึ่งสามารถลื่น
ไหลข้ามไปมาได้ นั่นแหละคือความเป็นเพศที่พวกเขา
ต้องการ

การใช้คานิยามจึงเป็นการให้ความหมายต่อชีวิตคู่ของพวกเขาอย่างหนึ่ง ที่ส่วนใหญ่
พบว่าผู้หญิงที่เป็นทอมบอย จะเรียกตนเองว่าทอม ขณะที่ผู้หญิงซึ่งเป็นคู่รักของทอม มักไม่นิยม
เรียกที่จะตนเองว่า “ดี” และมองว่าตนเองเป็นผู้หญิงทั่วไปมากกว่า เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็อาจเพราะการ
นิยามตนเองนั้นอาจมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางสังคม และบางครั้งพบว่า การไม่แสดงตัวอาจมี
ส่วนช่วยทำให้พวกเขาสามารถอยู่ได้ทั้งสองพื้นที่ด้วย

“เรื่องของคนงานหญิงรักหญิงในโรงงาน ก็อาจคล้ายกับสังคมไทยที่กะเทยกับผัวกะเทย ซึ่งคนที่ เป็นผัวกะเทยก็จะ ไม่บอกหรือกว่าตนเองเป็นผัวกะเทย ก็จะบอกทำไมในเมื่อฉันเป็นผัวกะเทยก็เป็นผู้ชาย ส่วนกะเทยก็ต้องยอมรับอยู่แล้วว่าเป็นกะเทย การบอกว่าตัวเองเป็นทอมหรือดีกะเทยหรือผัวกะเทยนั้น จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางสังคมมาก หมายความว่า ฝ่ายที่ยอมรับตัวเองเป็นแบบใดก็จะมีพื้นที่ในแบบหนึ่ง ฝ่ายที่เฉย ๆ รับก็ได้ ไม่รับก็ได้ ก็จะมีพื้นที่อีกแบบหนึ่ง”¹⁴

สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นความซับซ้อนของการตกลงมาอยู่ด้วยกัน ของคู่รักหญิงรักหญิงแต่ละคู่ ยังประกอบไปด้วยเงื่อนไขและองค์ประกอบต่าง ๆ ในชีวิต ที่อาศัยปัจจัยหลายอย่างมาประกอบกับการใช้ชีวิตคู่ของพวกเขาด้วย ตั้งแต่การใช้เวลาศึกษาดูใจกันเป็นระยะเวลาหลายเดือน บางคู่ก็ใช้ระยะเวลาเป็นปี ก่อนที่จะตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน และเมื่อพวกเขาตกลงใช้ชีวิตร่วมกันแล้วรูปแบบความสัมพันธ์ของพวกเขาจะต้องมีการตกลงและสร้างเงื่อนไขในชีวิตร่วมกัน นอกจากนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ของพวกเขาจะต้องมีการตกลงและสร้างเงื่อนไขในชีวิตร่วมกันด้วย ไม่ว่าจะเป็น การร่วมสร้างทรัพย์สินร่วมกัน การสร้างภาระรับผิดชอบต่อครอบครัวของตนหรือครอบครัวของทั้ง 2 ฝ่ายด้วย

ในระบบการแบ่งงานกันทำในครอบครัว ความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่าง ๆ จากการศึกษาผู้เขียนได้ตั้งคำถามว่าคู่สามีภรรยาเพศหญิงรักหญิงมีวิธีการอย่างไร ในการจัดแบ่งระบบความสัมพันธ์ของการแบ่งงานกันทำในครอบครัวเหล่านี้ การทำความเข้าใจในเรื่องของการแบ่งงานกันทำของคู่รักเพศเดียวกัน จึงพบว่าคู่รักหญิงรักหญิงจะมีการหารายได้ร่วมกัน และจะมีการใช้จ่ายรายได้ที่ได้มาด้วยกัน โดยแบ่งเงินไปเงินกองกลางเพื่อเป็นเงินเก็บรวมกันหนึ่งส่วนและจ่ายหนึ่งส่วน โดยส่วนใหญ่จะเป็นเงินที่ได้จากการทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม จากการศึกษา ยังพบว่าผู้ที่มียาได้มากกว่าก็มักจะเป็นผู้นำในครอบครัวไปในที่สุด ดังนั้นการดำเนินชีวิตและครอบครัวของพวกเขาจึงขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจของบุคคลนั้น ๆ ด้วยว่าใครจะมีอำนาจตัดสินใจหรือจัดการความเป็นอยู่ของพวกเขาได้มากกว่ากัน

¹⁴ มาจากรายงานการ จัดสนทนาเรื่อง "พื้นที่ของโฮโมเช็กชวลในสังคมไทย:มองผ่านสื่อ พิธีกรรมและชีวิตประจำวัน" ในวันที่ 18 มิถุนายน 2551 ของมูลนิธิไฮนริคเบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนการแบ่งงานกันทำภายในบ้านหรือครอบครัวของคู่รักเพศเดียวกันจะมีการแบ่งงานกันทำภายในบ้านอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม เพราะคิดว่าทั้งตนและคู่รักล้วนต้องมีความเท่าเทียม และมีส่วนช่วยเหลือกันในการดูแลครอบครัว ในการแบ่งงานกันทำ เช่น การทำความสะอาด การทำอาหาร การซื้อของ ของคู่รักหญิงรักหญิงมักจะไม่มีหน้าที่กำหนดตายตัวและแน่นอน แต่กลับมักเป็นการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่เป็นไปอย่างอัตโนมัติมากกว่า ซึ่งหากใครว่างหรือมีความถนัดด้านใดด้านหนึ่งก็จะรับหน้าที่ทำงานบ้าน หรืองานด้านนั้น ๆ ซึ่งสามารถสลับปรับเปลี่ยนกันไปมาได้

ในระบบวัฒนธรรม ค่านิยมความคิดของชีวิตคู่ทั้ง 3 คู่จะพบว่าในระหว่างที่คบหาดูใจกันอยู่หรือก่อนตกลงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันทั้ง 3 คู่จะมีค่านิยมที่ free sex อย่างมากเพราะอย่างไรก็ตามเรื่องเพศในพื้นที่แห่งนี้มักเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่เป็นหญิงด้วยกันไม่ใช่เรื่องน่ากลัวและเสียหยาอะไร ที่สำคัญการคบหาใครสักคนหรือการเลือกชีวิตคู่ของพวกเขา สิ่งสำคัญส่วนหนึ่งที่พวกเขานำมาพิจารณาพร้อมกับเรื่องอื่น ๆ ด้วยคือ เรื่องทางเพศ(sex) หากลักษณะนิสัยและสิ่งที่คุณเขียนได้กล่าวมาข้างต้นสามารถที่จะไปด้วยกันได้ดี พวกเขาจะมีการพัฒนาความสัมพันธ์ในขั้นต่อมา โดยเริ่มมีการไปมาหาสู่หรือสลับผลัดเปลี่ยนกันไปนอนหอพัก หรือห้องเช่าของแต่ละคนบ้างหมุนเวียนสลับกันไปจนพัฒนามาอยู่ร่วมหอพักเดียวกันในที่สุด เมื่อพวกเขาตกลงที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอย่างจริงจังแล้ว ผู้เขียนพบว่าอิทธิพลความคิดเรื่อง “ครอบครัว” ส่งผลกระทบต่อชีวิตของคนรักเพศเดียวกัน นับตั้งแต่การนิยามตนเองเพราะถูกอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวและสังคมของรักต่างเพศที่ให้คุณค่ากับวัฒนธรรมผัวเดียวเมียเดียวว่าเป็นสิ่งที่พึงกระทำต่อบุคคลผู้ร่วมใช้ชีวิต เช่น สามีภรรยาด้วยกัน เมื่อมองในแง่ี้แล้วจะเห็นว่าวัฒนธรรมผัวเดียวเมียเดียวและความซื่อสัตย์ในการใช้ชีวิตคู่กลับกลายเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ถูกรอบงำมาจากวัฒนธรรมทางเพศกระแสหลักที่น่ากลับมาใช้ในการจัดการชีวิตของคู่รักหญิงรักหญิง

ผู้เขียนเห็นว่าการให้คุณค่าต่อวัฒนธรรมผัวเดียวเมียเดียว และความซื่อสัตย์ต่อคู่รักหญิงรักหญิงที่ตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหนึ่งประเด็นทางสังคมที่สำคัญที่ถูกพิจารณาและสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่จะดำเนินชีวิต ที่ยังต้องการรับเอากรอบค่านิยมเรื่องครอบครัว เช่น คู่รักต่างเพศทั่วไปในสังคม ภาพสะท้อนเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นได้เข้าใจมุมมองของการดำเนินความสัมพันธ์ของคู่รักหญิงรักหญิง ที่ไม่ต่างอะไรจากมุมมองและความเป็นครอบครัวที่เต็มไปด้วยมิติที่ซ้อนทับอันหลากหลาย ที่มีได้มีเพียงแค่การอยู่ร่วมกันเช่นคู่รักที่มีความรักต่อกันเพียงอย่างเดียว แต่ในระบบความสัมพันธ์เหล่านี้ยังเต็มไปด้วยการให้ความสำคัญต่อเรื่องการใช้ชีวิตคู่อย่างจริงจัง และมีแบบแผนไม่ต่างจากคู่รักต่างเพศทั่วไปในสังคม ด้านหนึ่งอาจเป็นการดำเนินชีวิตคู่รักการสร้างครอบครัว การให้คุณค่าทางเพศและการใช้ชีวิตคู่ในฐานะเพศเดียวกันของพวกเขาเพื่อ

ตอบโต้ต่อสังคม ให้ปรากฏต่อสังคมซึ่งมักคิดว่าการใช้ชีวิตคู่ของกลุ่มรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องตามแฟชั่น ไม่จริงจัง และไม่ถาวรด้วย

4.4.3 ความสัมพันธ์ทางเพศและพฤติกรรมทางเพศในแบบหญิงรักหญิง

ชีวิตทางเพศในการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักหญิงรักหญิง นับได้ว่าเป็นหัวข้อหนึ่งในการศึกษาเรื่องของการใช้ชีวิตคู่ของกลุ่มหญิงรักหญิง ประสบการณ์ทางเพศอันหลากหลายนี้อาจสัมพันธ์ไปถึงเรื่องของการสร้างความเชื่อมั่นต่อตนเอง ไปจนถึงการสานสัมพันธ์และการสร้างความพึงพอใจให้กับคู่ของตนในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนพบว่า แนวคิดเรื่องพรหมจรรย์เป็นสิ่งที่ผู้เขียนอยากจะนำมาเปิดประเด็น เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การอธิบายถึงความสัมพันธ์ทางเพศและพฤติกรรมทางเพศในแบบหญิงรักหญิง

แม้คู่รักหญิงรักหญิงที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น จะยึดถือค่านิยมเรื่อง ครอบครัว ระบบคู่เดียวเมียเดียวในสังคมรักต่างเพศมาใช้ในการดำเนินชีวิตคู่ของตนแล้ว แต่ขณะเดียวกันหากกล่าวถึงค่านิยมเรื่องพรหมจรรย์ในคู่รักของ ทอมบอย ส่วนใหญ่นั้นปรารถนาจะใช้ชีวิตคู่หรือพบเจอกับผู้หญิงที่พรหมจรรย์ก็ตาม แต่ในทางกลับกันพวกเขากลับคิดว่าในความเป็นจริงของสังคมโรงงานแห่งนี้แล้ว การพบเห็นการหย่าร้างหรือเลิกรากันบ่อยครั้งของคู่รักหลาย ๆ คู่ ยืนยันได้ว่าพรหมจรรย์ไม่ได้เป็นเงื่อนไขในการผูกมัดชีวิตสมรสไว้ได้ ความเข้าใจใน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบในชีวิตคู่ การปรับตัว และเรียนรู้นิสัยใจคอต่างหากที่สำคัญกว่าในการดำรงความสัมพันธ์ในชีวิตคู่ของพวกเขาให้ยืนยาวต่อไป

จากบทที่ 3 ที่ผู้เขียนได้จำแนกประเภทของทอมบอยออกเป็น 4 ประเภทย่อยเป็นภาพสะท้อนให้เราเข้าใจได้ว่ารูปแบบการใช้ชีวิตที่ของ ทอมบอย แต่ละประเภทย่อยมีความซับซ้อนหลากหลาย มีลักษณะบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ความชอบ และการแสดงออกที่แตกต่างกัน ไม่เว้นแม้แต่เรื่องทางเพศและบทบาททางเพศบนเตียงที่แตกต่างกันไปตามประเภท คำเรียกที่พวกเขาใช้นามิยามตนเองด้วย จากกรณีศึกษาทั้ง 3 คู่ที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาพบว่าทั้ง 3 คู่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศ หรือบทบาทขณะมีกิจกรรมทางเพศที่แตกต่างกันไปตามลักษณะประเภทความเป็น ทอมบอย ที่ต่างกัน

หินและดิน ซึ่งเป็นทอมบอยประเภทที่ 1 และ 2 กล่าวว่าเวลามีเซ็กส์ ตนจะให้ความสำคัญกับทุก ๆ ขั้นตอนของการมีเซ็กส์กับคู่รักของตน เราเป็น ทอม เราจึงต้องเป็นฝ่ายรุก

และปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างความสุขให้กับเค้านมากกว่าให้เค้านทำให้เราโดยเฉพาะการลงลิ้น (ออร์ล เซ็กซ์)¹⁵

“เราจะเป็นฝ่ายรุกก่อนเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการจูบ เล้าโลม หอมแก้ม ถอดเสื้อผ้า จับนม หรือการลงลิ้นกับแฟนเราก่อนทุกครั้ง ก่อนจะจบลงที่มีการใช้นิ้ว”¹⁶

การให้ความสำคัญต่อการเป็นฝ่ายรุกของหินและดิน ยังมีส่วนสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมระหว่างการมีเพศสัมพันธ์ของพวกเขา โดยเฉพาะทอมบอยประเภทที่ 1 อย่างหินที่มักจะไม่นิยมถอดเสื้อผ้าของตนขณะมีเซ็กซ์ หรือการไม่ยอมให้คู่รักตนมาจับ หรือลูบคลำอวัยวะเพศของตนได้ ผู้ที่เป็นคู่รักของหินจึงต้องเป็นผู้หญิงที่ถูกกระทำและสอดใส่เท่านั้น สิ่งเหล่านี้จึงสะท้อนบทบาทขณะมีเพศสัมพันธ์ของทอมบอยประเภทที่ 1 อย่างหินซึ่งเป็นทอมบอยที่คิดว่าตนเองมีความเป็นผู้ชายอยู่ในตัวสูง มองบทบาทของตัวเองว่าต้องแข็งแรง รวมทั้งความต้องการอยากกระทำได้อย่างเพศชายหรือดึงเอาบทบาทเพศชายมาใช้ให้มากที่สุดขณะมีเพศสัมพันธ์ การไม่ให้คู่รักของตนถอดเสื้อผ้า จับนม หรือของสงวนของพวกเขา อาจเพราะกลัวสิ่งเหล่านี้จะทำลายจินตนาการ การดึงเอาบทบาทความเป็นชายออกไปจากตัวตนของพวกเขาขณะมีกิจกรรมทางเพศ ย่อมเป็นการสร้างจินตนาการเพื่อกดทับความรู้สึกการอายต่อสรีระทางเพศ ส่งผลให้ปฏิบัติการทั้งหมดของกิจกรรมทางเพศของ หิน จึงสะท้อนถึงการต่อต้านอารมณ์หรือกิจกรรมทางเพศในแบบที่ผู้หญิงควรจะเป็น หิน จึงสะท้อนถึงการต่อต้านอารมณ์หรือกิจกรรมทางเพศในแบบที่ผู้หญิงควรจะเป็น กลุ่มของหินคือคนไม่จึงเป็นคนเดียวที่มีความสุขสม (orgasm)¹⁷ เพียงคนเดียว ฉะนั้นความสุขของทอมบอยประเภทที่ 1 อย่างหินจึงเป็นความสุขของผู้ที่เป็นผู้กระทำอย่างเดียว รวมถึงการสร้างจินตนาการในขณะที่ตนเองมีเพศสัมพันธ์ว่าตนเองเป็นชาย ก็สามารถลดความกดดัน อึดอัด เรื่องการอายต่อสรีระทางเพศขณะมีเพศสัมพันธ์ได้

บางครั้งการที่ถึงจุดสุดยอดน้อยครั้งขณะมีเพศสัมพันธ์ของ หิน เลยกลับทำให้ หิน รู้สึกไม่อยากมีเพศสัมพันธ์กับแฟนจนบางครั้งรู้สึกว่าตนตายด้านทางเพศไปแล้ว จนบางครั้งเกิดอาการ แอบช่วยตัวเองด้วยหลายวิธี เช่น แอบเอาเป่าตัวเองเสียดสีกับที่นอน หรือ หมอนบ้างแต่ไม่บ่อยครั้งเพราะรู้สึกอายในการกระทำเช่นนี้ ส่วนตัวของ ดิน ไม่เองก็ให้ความเห็นว่า รู้สึกอึดอัดบ้าง

¹⁵ ออร์ลเซ็กซ์(Oral Sex) หรือการทำรักด้วยปาก เป็นการใช้ปากมาเป็นวิธีการที่ใช้ในการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศอย่างหนึ่ง

¹⁶ มาจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับ หินและดิน

¹⁷ ออกัสซั่ม(orgasm) คือ การสัมผัสถึงจุดสุดยอดตรงอวัยวะส่วนหนึ่งของขณะมีกิจกรรมทางเพศ

ในบางครั้งเมื่อทุกครั้งที่มีกิจกรรมทางเพศก็ต้องเจอกับความกดดันเดิม ๆ เรื่องการห้ามไม่ให้แตะต้องสรีระและร่างกายของหิน ซึ่งบางครั้งก็รู้สึกว่าเป็นความสัมพันธ์ทางเพศของคนคู่ไม่ “โรแมนติก ไม่เป็นธรรมชาติ”¹⁸ อยู่บ้าง แต่ด้านหนึ่งในขณะมีกิจกรรมทางเพศหากวัดจากความพึงพอใจ ความชอบส่วนตัว รสนิยมหญิงรักหญิงที่ตนมีอยู่แล้วการมีเพศสัมพันธ์กับ หิน ก็ไม่ได้มีความสุขน้อยกว่าหรือแตกต่างจากการมีกิจกรรมทางเพศในแบบผู้ชาย หรือเครื่องเพศในขณะมีเพศสัมพันธ์ดังที่เคยผ่านมา เพราะตนก็สามารถถึงจุดสุดยอด และรู้สึกอบอุ่นที่ได้มีกิจกรรมทางเพศกับคนที่ตนรักได้ไม่ต่างกัน ประกอบกับพอคิดถึงข้อดีเรื่องอื่น ๆ ของหินเรื่องการยอมจ้อ ยอมขอโทษ การพูดคุย นิยใจคอที่คล้ายคลึงกันและสามารถร่วมชีวิตในหลาย ๆ ด้านร่วมกัน ประกอบกับความอ่อนโยนเล็ก ๆ ก็เลยรู้สึกว่าสามารถชดเชยกันได้ ฉะนั้นในความสัมพันธ์ในของคู่หินจึงเป็นเรื่องของ คนสองคนที่สามารถอยู่ด้วยกัน มีความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกันก็น่าจะดำเนินชีวิตในแบบหญิงรักหญิงของคู่ตนต่อไปได้ ที่สำคัญจากการพูดคุยกับหลายคน ยังพบประเด็นสำคัญถึงการมีแฟนเป็นทอมได้อย่างน่าสนใจว่า ทอมบางคนมีผลทำให้คู่คนหนึ่งมีทัศนคติในการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม ฉะนั้นความพึงพอใจต่อการมีแฟนเป็นทอมในลักษณะนี้จึงคิดว่าเกี่ยวข้องกับที่บรรเทาและความรู้สึกพึงพอใจมากกว่า เพราะพฤติกรรมและการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของมนุษย์คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดได้ตามสภาวะที่พบเจอ และความกระทบทางกายและใจ ความเลือนไหลทางเพศจึงเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้

ส่วนเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศของ ดิน แม้ดินจะให้คุณค่าต่อการเป็นฝ่ายรุกหรือเป็นฝ่ายที่กระทำอย่างเดียวยังมีกิจกรรมทางเพศกับคู่ของดิน แต่ดินเป็นจัดเป็นทอมบอยประเภทที่ 2 ที่มีความแตกต่างจากทอมบอยประเภทที่ทอมบอยประเภทที่ 1 อย่างเห็นตรงที่ยังภูมิใจและยินดีต่อการมีอัตลักษณ์เป็น ทอมบอย แบบนี้โดยไม่จำเป็นต้องผูกติดหรือรับเอาบทบาทของความเป็นชายมาใช้เสมอไป เช่นเดียวกับกิจกรรมทางเพศและเรื่องบนเตียงของพวกเขา ที่บางครั้งอาจมีการเปลื้องผ้าเฉพาะ หรือแตะต้องอวัยวะบางส่วนโดยเฉพาะท่อนบนหรือเหลือแค่เสื้อกล้ามหรือสเกิร์ตหน้าอกได้ในบางครั้ง สิ่งนี้จึงเป็นตัวช่วยในการผ่อนคลายที่สำคัญให้คู่ของดินไม่รู้สึกกดดันหรือรู้สึกว่าการมีกิจกรรมทางเพศของตนกับ ดิน อึดอัดมากเกินไป แต่น่าเห็นว่าเป็นไปได้ก็อยากให้ดินเปลื้องผ้า แล้วมีกิจกรรมทางเพศเช่นเดียวกับคนน่าจะเป็นธรรมชาติมากกว่านี้ เรื่องราวความสัมพันธ์ทางเพศของดินและน้ำ แม้ฟังดูผิวเผินอาจเห็นว่าคู่ของดินจะเป็นคนเดียวที่มีความสุขสมเพียงคนเดียว แต่หินยืนยันกับผู้เขียนว่าขณะนั้นมีกิจกรรมทางเพศตนก็สามารถมีความสุขโดยการสุขสมได้โดยการแอบเอาเป้าตัวเองเสียดสีกับที่นอน หรือคันขาของคู่ของดิน ในขณะที่กำลังกระทำทำให้คู่ของดินเองได้

¹⁸ มาจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับดินไม้ซึ่งเป็นคู่รักของหิน

สำหรับคู่ของใจและขวัญใจ จะเป็นคู่หญิงรักหญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศที่เผชิญความกดดันน้อยที่สุด เพราะขณะมีความสัมพันธ์ทางทั้งสองฝ่ายจะช่วยให้ ต่างฝ่ายต่างมีความสุขทั้งคู่ จะผลักดันทำหรือทำพร้อมกันก็เป็นไปได้หมดไม่มีการกำหนดหรือเงื่อนไขใด ๆ และด้วยการไม่ยึดติดอยู่กับกรอบหรืออัตลักษณ์ทางเพศในแบบใดแบบหนึ่งตลอดไป พวกเขาทั้งคู่จึงสามารถที่จะชอบ รัก หรือเสนห์หาได้ทั้งผู้หญิงที่เป็นผู้หญิงด้วยกัน และตัวเองก็ยังสามารถรักชอบผู้ชายได้ (มีอะไรบนเตียงได้กับทั้งผู้ชายและผู้หญิง) ได้เช่นกัน

จากที่กล่าวมา ภาพของเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศและพฤติกรรมทางเพศในแบบหญิงรักหญิง ย่อมเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งต่อการเสนออัตลักษณ์แห่งตนที่นำไปสู่การกำหนดบทบาท ความสัมพันธ์ และการแสดงตัวตนทางเพศของตน

เรื่องของการแสดงออกทางเพศจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงตัวตนที่โยงใยไปถึงบทบาทในการแสดงตัวตน ฉะนั้นตัวคนก็คือบทบาทหนึ่งของการแสดง ในที่นี้จะเห็นได้ว่าพื้นที่ของสังคมนิคมอุตสาหกรรม และบทบาทของความเป็น ทอมบอย หรือดี ล้วนถูกก่อรูปผ่านบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ความพึงพอใจ และสภาพแวดล้อมของความเป็นสังคมนิคมอุตสาหกรรม ที่ล้วนเอื้อต่อการสร้างบรรยากาศให้ความรักในแบบหญิงรักหญิงก่อรูปได้ง่ายดายมากยิ่งขึ้น จนได้ลายมาเป็นค่านิยมทางเพศในแบบหญิงชู้หนึ่งขึ้นมาใช้และรับรู้ร่วมกัน

4.4.4 ความรับผิดชอบและการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นอนและมั่นคง

ในการศึกษาหัวข้อนี้ ผู้เขียนพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ในระยะยาว ของคู่รักสามีภรรยาเพศเดียวกันนั้น มักเกี่ยวข้องกับการมีความสัมพันธ์อย่างยั่งยืนกับแรงดึงดูดจากพลังของความรักและความพึงพอใจ ที่ส่งผลให้ทั้งคู่มีความต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน อันประกอบไปด้วยปัจจัยในการสร้างความพึงพอใจให้กับคู่รักของตน และปัจจัยในการเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ระยะยาวในอนาคตได้

จากมุมมองของความสัมพันธ์และปัจจัยดังกล่าวมาข้างต้นเหล่านี้ พบว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของพวกเขา นั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของการเลือกคู่ครอง และความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่คู่รักมีให้กับตน ซึ่งอาจส่งผลต่อความมั่นคงในความสัมพันธ์ในคู่ของพวกเขาให้คงอยู่และดำเนินต่อไป

ส่วนใหญ่คู่รักหญิงรักหญิงมักจะให้คุณค่ากับความสัมพันธ์และความรู้สึกต่อกัน トラาบเท่าที่พวกเขายังดำรงอยู่ด้วยกันใน ณ ขณะปัจจุบัน เป็นสำคัญ เพราะพวกเขาต่างให้เหตุผลว่าเรื่องของอนาคตเป็นเรื่องที่อะไรย่อมเกิดขึ้นได้ เรื่องของการให้คุณค่าและความสำคัญต่อความสัมพันธ์ของพวกเขาในขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในปัจจุบันมากกว่า ซึ่งการให้ความสำคัญต่อเรื่องการสร้าง

ความผูกพัน ความมั่นคงต่อความรักและความรู้สึกที่พวกเขามีต่อกันและกัน อาจเป็นส่วนต่อการสร้างความสัมพันธ์ของพวกเขาให้ดำเนินไปในระยะยาวมากขึ้น

การให้ความสำคัญของการดำเนินชีวิตคู่ของคู่รักหึงรักหึงที่ ส่วนใหญ่จะผ่านการคบหา เรียนรู้ และศึกษาใช้ชีวิตร่วมกันมาอย่างน้อยในระยะเวลา 2 ปีขึ้นไป พวกเขาจะมีความเชื่อและความมั่นใจต่อการสร้างความสัมพันธ์ต่อชีวิตคู่ของพวกเขาในระยะยาวมากยิ่งขึ้น อีกทั้งพวกเขายังหันมาให้ความสำคัญต่อเรื่องของการสร้างความมั่นคงในอนาคตของคู่ตนมากขึ้น ผ่านการวางแผนซื้อบ้าน สร้างเงินเก็บ การมีทรัพย์สินร่วมกัน ไปจนถึงการวางแผนอนาคตหลังจากหมดวาระหรือหมดอายุการทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม ต่อการสร้างธุรกิจส่วนตัวร่วมกัน การมีเงินเก็บไว้ดูแลซึ่งกันและกันในยามแก่ตัวลง และเพื่อใช้ชีวิตในวิถีของหึงรักหึงไปตลอดชีวิตของพวกเขา

ด้านหนึ่งคู่รักหึงรักหึง ยังพึงพอใจต่อข้อได้เปรียบจากการเป็นคู่รักในแบบหึงรักหึงของพวกเขา ที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างเข้าอกเข้าใจต่อของความเป็นคู่หึงซึ่งกันและกันได้ คิดว่าคู่รักชายหึงทั่วไป เมื่อพวกเขาสานสัมพันธ์กันไป จนถึงขั้นตอนของการสร้างความมั่นใจในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันในระยะยาวแล้ว การสร้างความมั่นคงต่อการสร้างครอบครัวที่มั่นคงถาวร มีคู่รักที่ปกป้องดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และมีพื้นที่ที่ปลอดภัย มีพวกพ้องต่อการดำเนินตัวตน เช่นในชุมชนนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ ก็จะเป็นเป้าหมายของการใช้ชีวิตคู่ในแบบหึงรักหึงของพวกเขา ที่ยืนยันว่าโลกของนิคมอุตสาหกรรมเป็นโลกที่ปลอดภัย อบอุ่น และสร้างความสุขต่อวิถีชีวิตในแบบหึงรักหึงของพวกเขาพอสมควรแล้ว

เรื่องของการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักที่เป็นหึงรักหึงดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงสะท้อนภาพของการใช้ชีวิตคู่อันมีมิติที่ซับซ้อน และเต็มไปด้วยเงื่อนไขอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ในระยะแรกเริ่มของการเลือกคู่ครอง การนิยามและการให้ความหมายต่อชีวิตคู่ การแสดงบทบาท การแบ่งงานกันทำภายในครอบครัวและเรื่องของอำนาจในการใช้ชีวิตคู่ ไปจนถึงเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศและพฤติกรรมทางเพศในแบบหึงรักหึง ความรับผิดชอบและการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นอนและมั่นคง ผ่านความเชื่อและความคาดหวังต่อการใช้ชีวิตคู่ในแบบหึงรักหึง

สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนว่า ถึงแม้ภาพจากสังคมภายนอกยังคงตีตราความรัก ระหว่างหึงรักหึงว่าเป็นเพียงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเพราะแพชชั่น เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยืนยาว มั่นคงหรือถาวร แต่การเลือกดำรงวิถีชีวิตและการดำเนินวิถีทางเพศในแบบหึงรักหึงของพวกเขา ยังได้นำเสนอให้สังคมได้รับรู้ถึงความต้องการ และเจตจำนงอันแรงกล้าของคู่รัก

หญิงรักหญิงแต่ละคู่ที่มีความต้องการที่จะกำหนดชีวิตทางเพศด้วยตัวพวกเขาเอง เพื่อแสดงให้เห็นสังคมได้รู้ว่า พวกเธอก็มีได้มีวิถีชีวิตที่แปลกแยกแตกต่าง ไปจากคนปรกติในสังคมแต่อย่างใด

ในทางตรงกันข้ามพวกเธอก็กลับสามารถดำเนินชีวิตคู่ได้เฉกเช่นคู่รักต่างเพศทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการสร้างครอบครัว การเลี้ยงดู และการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ในครอบครัว ความคาดหวัง การสร้างความมั่นคงแก่ครอบครัวของพวกเขา ไปจนถึงการสร้างอนาคตในด้านต่าง ๆ ร่วมกัน บางครั้งคู่รักหญิงรักหญิงอาจมีการปรับใช้รูปแบบการใช้ชีวิตในแบบคู่รักต่างเพศ มาผสมผสานกับลักษณะเฉพาะหรือข้อได้เปรียบด้านอารมณ์ความรู้สึกของการเป็นเพศหญิงด้วยกัน ที่สามารถเข้าใจหรือเอื้ออาทรกันมากกว่า มาปรับใช้ได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การสร้างประสบการณ์การสานสัมพันธ์ในชีวิตคู่ให้ยืนยาวและมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น

ลักษณะของเรื่องการใช้ชีวิตคู่ในแบบหญิงรักหญิง จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของฉากชีวิต อันแตกต่างหลากหลายของสังคมหญิงรักหญิงในนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ต่อการประกอบสร้างตัวตนด้านหนึ่ง ของอัตลักษณ์ในแบบหญิงรักหญิงให้ดำรงอยู่และมีพื้นที่ต่อการดำเนินตัวตนในแบบหญิงรักหญิงของพวกเราให้ดำเนินต่อไป

กล่าวโดยสรุป

การใช้ชีวิตของกลุ่มทอมบอยในพื้นที่ทางสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนำเสนอภาพเปรียบเทียบระบบการทำงาน และสภาพแวดล้อมภายในโรงงานที่เปรียบเทียบเอาไว้ด้วยกันสองโรงงานซึ่งโรงงานเพื่อความเข้าใจ ต่อการสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับระบบการทำงาน สภาพแวดล้อมของโรงงานและขณะทำงานซึ่งมีบทบาทต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมและการนำเสนออัตลักษณ์ในแบบหญิงรักหญิงที่ต่างกัน หรือเรื่องราวของการใช้พื้นที่ในโรงงานอีกด้านหนึ่ง ผ่านกิจกรรมและชมรมสันทนาการต่าง ๆ ภายในโรงงาน ไม่ว่าจะเป็นชมรมกีฬา กิจกรรมกีฬาประจำปี พื้นที่เหล่านี้จึงถือเป็นพื้นที่หนึ่ง ที่นำเราไปสู่การทำความเข้าใจการดำเนินอัตลักษณ์ที่ปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่สาธารณะภายนอกต่าง ๆ ในระบบโรงงาน อันถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้อัตลักษณ์ทอมบอยแสดงตนออกมาในสังคมแห่งนี้ อีกทั้งการนำเสนออัตลักษณ์และการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ของกลุ่มทอมบอย ผ่านพื้นที่สถานบันเทิงยามค่ำคืน และพื้นที่งานเฉลิมฉลองในงานบุญประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้านหรือกับกลุ่มเพื่อนในโรงงาน อันถือเป็นพื้นที่ของกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องและดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งพื้นที่เหล่านี้อาจช่วยทำความเข้าใจการนำพื้นที่ มาใช้ในการสร้างตำแหน่งแห่งที่ในการดำเนินอัตลักษณ์ของทอมบอยขึ้นมา และสุดท้ายเป็นเรื่องของการนำเสนอพื้นที่ของหอพัก ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งที่สัมพันธ์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ในแบบหญิงรักหญิง ผ่านประเด็นเรื่องสำคัญ 4 เรื่องคือการแสดงบทบาทและการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการใช้

ชีวิตคู่ ความเชื่อเรื่องเพศ ค่านิยมเรื่องคู่ และความคาดหวังต่อการใช้ชีวิตคู่ในแบบหญิงรักหญิง พฤติกรรมทางเพศในแบบหญิงรักหญิง และการนิยามในการให้ความหมายต่อการให้ความหมาย การใช้ชีวิตคู่ในแบบหญิงรักหญิง ซึ่งได้อธิบายเอาไว้ผ่านกลยุทธในการใช้ชีวิตประจำวันทั้งภายใน โรงงานและภายนอกโรงงานที่ต่างมีลักษณะซับซ้อนและแตกต่างกันไป ภายใต้เงื่อนไขของชีวิต ทางสังคมของพวกเขาเอง ย่อมมีจุดร่วมสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้พื้นที่ในมิติต่าง ๆ มาปรับ ใช้และมีผลในการนำเสนอและดำเนินอัตลักษณ์ในชีวิตประจำวัน ปรากฏการณ์นี้เป็นความ ซับซ้อนในการนิยามอัตลักษณ์คนงานหญิงที่เกิดขึ้นเพื่อต่อสู้กับการควบคุมที่มีรูปแบบหลากหลาย และยังเป็นการต่อสู้กับความหมายทางวัฒนธรรม คุณค่า ความมุ่งหวังผ่านพื้นที่ต่าง ๆ ในหลาย พื้นที่ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็น พื้นที่การผลิตในโรงงาน พื้นที่ทางสังคม หรือแม้แต่พื้นที่ทาง พิธีกรรม การนิยามอัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของคนงานหญิงจึงกลายเป็นการต่อสู้ทาง วัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สะท้อนผ่านปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของคนงานด้วย(Ong, 1987)

การปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ต่าง ๆ ยังแสดงให้เห็นว่าสังคมแห่งนี้มีส่วนสัมพันธ์กับการเกิดขึ้น หรือการแสดงตัวออกมาของอัตลักษณ์ทอมบอยอย่างไร ในพื้นที่ไหนบ้าง ขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มทอมบอย หรือกลุ่มทอมดี้เหล่านี้ยังต้องสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นรักต่างเพศด้วย ด้านหนึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่าแม้ในพื้นที่และความเป็น ลักษณะเฉพาะต่าง ๆ อันล้วนเป็นปัจจัยเอื้อและสร้างบรรยากาศให้พฤติกรรมทอมดี้เกิดขึ้นได้ไม่ ยาก จากที่ผู้ศึกษาได้กล่าวในบทต้น ๆ หากแต่เราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าภายในโรงงานก็ยังคงปรากฏ บุคคลที่เป็นชายจริงหญิงแท้ที่มีได้ถูกกลืนกลายให้เป็นบุคคลผู้มีรสนิยมรักเพศเดียวทำงานอยู่ใน โรงงานด้วย เหตุที่เป็นเช่นนั้นอาจเพราะเรื่องคนบางคนก็มีรสนิยมที่ชัดเจนในเรื่องเพศ คือเกิดมา เป็นบุคคลผู้มีรสนิยมรักต่างเพศอยู่แล้ว และไม่ได้ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงร่างกายตนเองหรือ รสนิยมตนเองให้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่น เช่นที่เราจะพบเห็นได้ว่าในพฤติกรรมของกลุ่มรัก เพศเดียวกันบางกลุ่มเช่น ทอม หรือกะเทย บางคนก็รู้สึกว่าคุณมีรสนิยมรักเพศเดียวกันมาตั้งแต่จำ ความได้เช่นกัน อีกด้านหนึ่งผู้หญิงแท้ที่พบอาจเคร่งครัดต่อระบบค่านิยมเรื่องโครงสร้างทางเพศ กระแสหลักในสังคม การแสร้งหน้าตา บรรทัดฐานทางสังคมทางสังคม หมู่บ้าน ญาติพี่น้องหรือ ครอบครัว ที่ยังให้คุณค่าต่อระบบรักต่างเพศและการแต่งงาน มีครอบครัว มีลูกและสามี ว่าเป็น ชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ของชีวิตถูกผู้หญิง จึงทำให้ผู้หญิงเหล่านี้จึงยากที่จะถูกกระแสทอมดี้ในสังคม โรงงานเข้ามาครอบงำหรือกลืนกลายได้ง่าย ๆ การใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว ลูกและสามีในบรรทัด ฐานโลกของรักต่างเพศจึงน่าจะเป็นสิ่งที่ยึดติดให้ผู้หญิงแท้ยังคงอัตลักษณ์และดำรงไว้ซึ่งเพศทาง กายภาพเดิมของตนได้อย่างเหนียวแน่น